

DEM BU DEM

Şehit Murat Kocatürk Anadolu İmam Hatip Lisesi
Edebiyat ve Kültür Dergisi Yıl: 1 Sayı: 1

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerâit, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

*Gazi Mustafa Kemal Atatürk
20 Ekim 1927*

İÇİNDEKİLER

<i>Bir Hoş Sadâ.....</i>	2
<i>Psikolojik Bir Hizmet Olarak Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık.....</i>	3
<i>Okul Tanıtım Yazısı .....</i>	4
<i>Okul Başarılarımız, Gezi ve Etkinliklerimiz.....</i>	5
<i>Ahıska Sürgünü.....</i>	9
<i>Mevlana.....</i>	10
<i>Fuat Sezgin .....</i>	14
<i>İsmail Dümbüllü .....</i>	16
<i>Öğretmen Görüşlerimiz .....</i>	18
<i>Itri .....</i>	20
<i>Yunus Emre .....</i>	22
<i>Aziz SANCAR.....</i>	24
<i>Gazali.....</i>	26
<i>İbn batuta .....</i>	28
<i>Yusuf Has Hacip.....</i>	30
<i>Hacı Bayram Veli .....</i>	32
<i>Maziden Atiye .....</i>	34
<i>Soluksuz.....</i>	35
<i>Elmalılı Hamdi YAZIR .....</i>	36
<i>Çile.....</i>	38
<i>Bulmaca.....</i>	40

**Şehit Murat Kocatürk
Anadolu İmam Hatip Lisesi
Adına**

**İmtiyaz Sahibi
Metin PADO**

**Editör
Duygu ERZİNCANLI KIRTAŞ**

**İç ve Kapak Tasarım
Erdem BİLGİN**

İletişim:

Adres: Üniversite Mah. Bağlariçi Cad. Bağcı
Sok.No4 Avcılar/İSTANBUL

Tel: 0 (212) 509 10 25

İnternet Adresi:

<http://sehitmuratkocaturkaihl.meb.k12.tr/>

Baskı: Dergah Ofset / Halkalı Merkez Mh. Dereboyu Cd. No:65 K. Çekmece İstanbul
Tel: 0212 489 33 33 / Whatsapp: 0552 775 65 71

DERGİMİZ MEB 2140 SAYILI TEBLİĞLER DERGİSİNE UYGUN OLARAK HAZIRLANMIŞTIR.
DERGİMİZDE YER ALAN YAZILARDAN YAZARLARI SORUMLUDUR.

BİR HOŞ SADÂ

Dergimizin ilk sayısında sizlere buradan merhaba demekten büyük bir gurur ve mutluluk duyuyorum... Öncelikle şunu belirtmeliyim ki; coşkulu bir heyecanla yayımladığımız bu ilk sayı, ekibimizin ve okulumuz Şehit Murat Kocatürk Anadolu İmam Hatip Lisesi'nin ilk sayısı ve tecrübesidir. İlk sayımızda hatamız olduysa hoşgörünüze sığınırken bize bu yolda cesaret ve güç veren Okul Müdürümüz Metin PADO'ya buradan teşekkürlerimi iletiyorum.

Uzun süren yoğun, yorucu, özverili ve öğrencilerimizin değerli zamanlarını ayırarak yaptıkları çalışmaların bir ürünü olan Dem Bu Dem dergisinin içinde bilimden tasavvufa, şiirden müziğe, edebiyattan sanata birçok değerli bilgiyi bulacaksınız. Yelkenleri umuda yolculuk için açtık. Bilginin ve bilimin rotasında hareket etmek istegindeyiz. Her sayfada ayrı bir emeğin yer aldığı düşünmenin ve çalışmanın ürünü olan dergimiz, okulumuz öğrenci ve öğretmenlerinin ortak çalışmasıdır. Özellikle öğrencilerimizin girişimci, istekli ve çalışkan bir tutumla ortaya koydukları çalışmalar umarız okuyucularımızın takdirini toplar. Emek veren tüm öğrencilerime de ayrıca teşekkür ediyorum.

Bu derginin çıkarılmasındaki amaç; okul kültürü oluşturmak, kıymetli öğretmen ve öğrencilerimizin başarılarını, ortaya koydukları ürünleri sergilemek; ekip ruhunu öğrencilerimize aşılacak, ortaya koyduğumuz ürünle ortak zevk duyabilmektir. Sizlerle aramızdaki iletişimi kuvvetlendirirken, bizler paylaşmanın mutluluğunu yaşayacağız. Sizin her bir sayımızı merakla bekleyeceğinizi umuyoruz. Bizlere destek verip katkıda bulunan Dem Bu Dem dostlarının istek ve önerilerinizi de bekler, bir sonraki sayımızda görüşene kadar sevgiyle kalmanızı dilerim. Saygılarımla...

Duygu ERZİNCANLI KIRTAŞ

PSİKOLOJİK BİR HİZMET OLARAK REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

Ülkemizin mevcut eğitim sisteminde çok yeni sayılmayan ancak artık eski de sayılmayacak ya da sayılmaması, görülmesi ve dikkate alınması gereken Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık hizmetleri sessiz sedasız işlevlerini sürdürmeye çalıştığını söyleyebiliriz. Eğitim sürecinde yeri zaman zaman sorgulanan zaman zaman da aranılan hizmet birimi olan söz konusu hizmetin, eğitim sürecindeki yerinin gerek aile ve öğrencilerin gerekse okul idareci ve öğretmenlerin tarafından ne olduğu ya da ne olmadığı hakkında yerleşen bir fikrin olmadığı da acı bir şekilde görülebilmektedir. Eğitim kanalının, idari ve öğretmen kitlesi tarafından rehberlik hizmetlerinin ilkelerinin ne olduğu, ne olmadığı, hizmetteki görev dağılımının nasıl olduğu gibi tanımlamaların tam olarak bilinmediği ya da bilinmeye çalışılmadığı için söz konusu hizmet "angarya" olarak tabir edilen işlerle geçiştirilip gereken önemi görmediği söylenebilir.

Veli kanalında da daha çok "acil servis" mantığının yattığı söylenebilir. Süreç odaklı bakmak yerine o an meydana gelen sorunun hemen çözülmesi olarak bakılıp sadece acil sorunu çözen bir yapı olarak görülmesi aynı zamanda toplumsal olarak sabır durumumuzu ve ortaya çıkan sorunu çözme mantığımızı da maalesef özetler nitelikte olduğunu düşündürmektedir. Eğitim-öğretim sürecinde genel olarak beklenen; o an var olan sorun, yazışma veya üst amirlerden gelen yazıya cevap, kriz anında yangın söndürme tüpü gibi acil bir müdahale şeklinde olduğunu söylenebilir. Meslek içerisinde meslek ilkelerinin tam olarak benimsenmemesinden kaynaklı olarak karşı karşıya kaldığımız bu durumun farkındalığı adına, okul psikolojik danışmanı olarak bu anlamda siz değerli okuyuculara rehberlik hizmetleriyle ilgili önemli olarak gördüğüm bu noktaya değinmeye çalışıyorum.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerini tanımak ve amacına değinecek olursak; bireyin gelişimini ve sosyal çevresine uyumunu güçleştiren faktörlerin kaynağını belirlemek ve buna göre süreci sürdürmek, bireyin en üst düzeyde kendisini tanıması, ona gelişme ortamının sağlanması, gizli güçlerinin

neler olduğunun ortaya çıkarılması ve en önemlisi de geliştirebilecekleri eğitim programlarına ve mesleklere yönelmelerine yardımcı olma şeklinde tanımlanabilir. Bu bağlamda rehberlik ve psikolojik danışmanın nihai hedefi, bireylerin yaşamında yaşadığı sorunları çözmek ve bireyi yaşamı muhtemel sorunlara hazırlamak şeklinde ifade edebiliriz. Bu da ancak sağlıklı bir iş birliği ve sağlanacak koşullar neticesinde süreç dâhilinde gerçekleşebileceği mutlak. Koşulların sağlanması, beklentilerin gerçekliği ve sürece inanma oranı aynı şekilde var olan hizmetten maksimum verim almayla doğru orantılı olarak düşünülebilir. Söz konusu hizmetin doğru tanıtılması ve detaylandırılmasının çok önemli olduğu ortadadır.

Bu kısacık metinde az da olsa deneyimim dâhilinde bu soruna değinmeye çalıştığımı ve aynı zamanda daha geniş platformlarda bunun detaylandırılması gerektiğini düşünmekteyim. Okul dergisinin devam etmesi durumunda devam sayılarda bu durumun ele alınmasını sürdürebilirim. Bu bağlamda söz konusu okul dergisinde bana ayrılan metin için olanağı sağlayan okul idaresine ve emeği geçen öğretmen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Eğitim sürecinin önemli dinamiklerinden olan söz konusu hizmetten mutlak bir hizmet beklentimizin olmasının, danışma sürecinin ne olduğu ya da ne olmadığı ayrımını yapmaktan geçtiği önemli bir şekilde ele alınmaya çalıştım. Eğitim sürecinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetinden yararlanmak için tüm paydaşların bu bilince sahip olması gerektiği düşüncesindeyim. Eğitimde bu denli yararlı olduğu düşünülen bu birimden yararlanmanız için yapmanız gerek tek şey, nasıl acıktığınızda karnınızı doyurmak için lokantaya ya da alışveriş için markete gidiyorsanız, doğalgaz bağlamak için de doğal gaz dağıtım şirketine başvuruyorsanız aynı şekilde sizi rahatsız ettiğini düşündüğünüz sorununuz ile ilgili olarak bizlere başvuruda bulunabilirsiniz. Sevgi ve saygılarımla...

**Uzman Psikolojik Danışman
Efendi YAVAŞOĞLU**

OKULUMUZ

Okulumuz Şehit Murat Kocatürk Anadolu İmam Hatip Lisesi Fen ve Sosyal Bilimler Proje Okulu 26 Ağustos 2016 yılında eğitim öğretim faaliyetlerine başlamış, adını 15 Temmuz şehitlerinden olan Murat Kocatürk'ten almıştır. Kurumsal kimliği ve sunduğu hizmetlerle örnek alınan, kültürel mirası değerlendirebilen, yaşanan hayatı yorumlayabilen, problemlere çözüm üretebilen, mesleğinde önder, saygılı ve sorumlu bireyleri yetiştiren bir kurum olmayı başarmak vizyonumuz; öğrencilerimizin zihninde, insana, düşünceye, özgürlüğe, ahlaka ve kültürel mirasa saygıya dayanan bir din eğitimi anlayışının yayılmasına katkıda bulunmak, evrensel ilkeleri gözeterek, yüksek karakterli ve nitelikli insanlar yetiştirmek ise misyonumuzdur.

Okulumuzun 16 dersliği, 20 öğretmeni, 229 öğrencisi vardır. Fen ve Sosyal Bilimler Lisesi statüsünde eğitim vermektedir. Ayrıca birer kantin, atölye, kütüphane, laboratuvar, yüzme havuzu, basketbol ve futbol sahası, sergi ve sunum alanı, konferans salonu ve yazılım bilgisayar odası barındırmaktadır. Okulumuz, birçok alanda çeşitli projelere katkı sağlamış, çoğuna da öncülük etmiştir. Velileri bilinçlendirme seminerleri, özel günlere yönelik programlar, etwinning aktiviteleri, robotik kodlama kursu bunlardan bazılarıdır. Ayrıca öğrencilerimizin pozitif bilim ka-

dar maneviyatının da güçlü ve sağlam olması için de iyi bir din ve kültür eğitimi verilmektedir. Bunun yanı sıra Cuma namaz vaktinde yapılan sohbet programları, kulüp çalışmalarımız, etkinlik ve gezilerimiz sıkıştırılmış hayatın içinde öğrencilerimizin nefes almasını ve düşünmeyi öğrenmesini sağlar.

Okulumuzun içinde dolaşım alanlarında elimizi uzatır uzatmaz ulaşabileceğimiz derin kaynaklar içeren kitaplıklar, anlık bilgiye ulaşım sağlayan bilgisayarlar, oturup kitap okuyabileceğimiz, satranç ve masa tenisi oynayabileceğimiz alanlar, geniş kapsamlı bir kütüphanemizin bulunması bizlere eğitimimizin gerçekten nitelikli olduğunu gösterir. İlgilenilen spor ve kültürel faaliyet alanlarında düzenlenen yarışma programları (masa tenisi, satranç vb.) öğrencilerimizi motive olmasında yardımcı olmaktadır.

Bizleri saygı ve sevgiyle karşılayan, her sorunumuzda yanımızda olan ve özveriyle çalışan okul yönetimize ve öğretmenlerimize de ayrıca teşekkür ederiz. Her yıl yepyeni bir anlayışla yola çıkan, yaptığı her işte başarılı ve faydalı olmayı amaçlayan okulumuzdaki her bir eğitim neferine bu vizyon ve misyon doğrultusunda başarılar diliyorum.

9/C Buse YALPI

PROJELERİMİZ

ETWİNNİNG ZEHRA SOYASLAN

ÇANAKKALE DESTANI PROJESİ

ETWİNNİNG SELAHATTİN GÖLBAŞI

HAREZMİ EĞİTİM MODELİ

ETWİNNİNG NEVİN GÜVENDİK

LÖSEMİ FARKINDALIK PROJESİ

ETWİNNİNG NURAN ŞİRİN ŞAHAN

KİTAP AVCILARI YOLLARDA

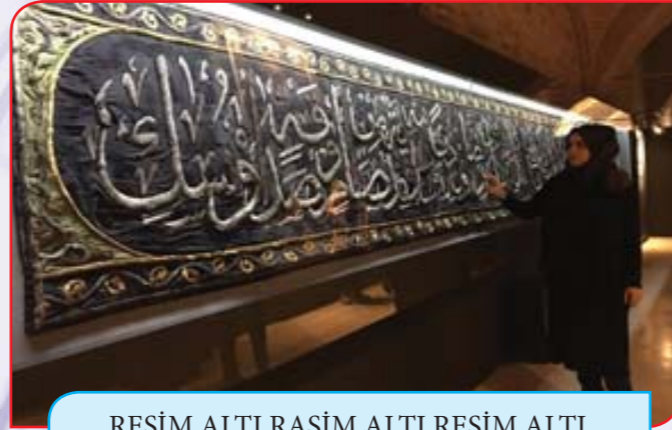

KADIN HAKLARI PROJESİ

GEZİLERİMİZ VE ETKİNLİKLERİMİZ

ÖĞRETMENLER GÜNÜ KUTLAMA YEMEĞİMİZ

RESİM ALTI RASİM ALTI RESİM ALTI

MEVLİD-İ NEBİ HAFTASI ETKİNLİĞİMİZ

MEVLİD-İ NEBİ HAFTASI ETKİNLİĞİMİZ

TÜYAP KİTAP FUARI GEZİMİZ

TEKNOFEST GEZİMİZ

SİNEMA GÜNLERİMİZ

HAYVAN BARINAĞI ZİYARETİMİZ

EĞİTİMLERİMİZ

MÜEZZİNLİK UYGULAMALARI

ROBOTİK VE YAZILIM ATOLYESİ

SEMİNERLERİMİZ

İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRÜ EMİN ENGİN

TEMA VAKFI TEMSİLCİSİ SONGÜL CAĞIŞLAR

VEDAT KARAMAN

TURAN PEKMEZCİ

FAHRİ SARRAFOĞLU

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

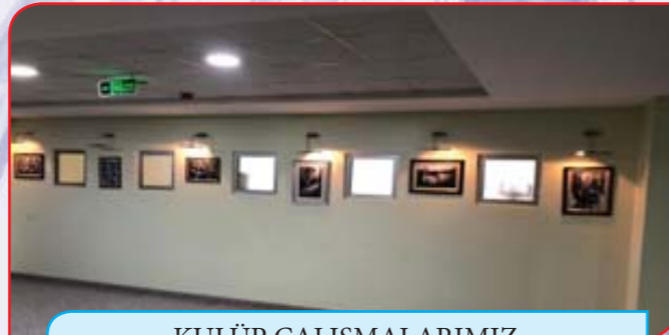
KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

KULÜP ÇALIŞMALARIMIZ

AHISKA SÜRGÜNÜ

Gürcistan'ın Kuzey kesiminde, ırmakların arasında, yemyeşil yamaçların ortasında ufak bir kasabaydı burası. Ağaç diplerinde papatyalar başını eğer gibi sallanırken toprak müthiş bir şekilde etrafa kokusunu yayıyordu. Ağaçların yaprakları rüzgâr esintisi ile dans ediyor, ağaçlar birbirleri ile arkadaş olmuş gibi dallarını eğip büküyorlardı. Tüm bu güzellikler Kafkasların gözbebeği Ahıska'yı anlatıyor. 1944 yılı Kasım 15'inde Bolşevizm'in demir balyozu Ahıska'nın kalbine düştü. Bizleri kamyonlarla Ahıska'nın merkezine, tren istasyonuna taşıdılar. Herkes olan biteni anlamaya çalışıyordu. Yapılan tek bir açıklama dahi yoktu. Ama biz bunun ne için olduğunu biliyorduk. Anavatanımızdan, yurdumuzdan kopartılıyorduk. Köklerimizden söküle söküle uzaklaştırılıyorduk.

Ben 10 yaşında Hacıbozan; valideme sürekli babamın nerede olduğunu sorarken ilk defa trene binecek olmanın heyecanından ötürü validemin cevaplarını pek umursamıyordum. Bizim trenin ön tarafına geçmemize izin verilmezken iyi giyimli Rusların ön taraftaki koltuklu vagonlara bindiğini görüyordum. Valideme vagonumuzu ve babamı sorarken kendimi içinde koltuk olmayan zemini saman ve gübre kaplı vagona buldum. Biraz sert düşmüştüm. Beni fırlatan Bolşevik subay pek insafsız çıkmıştı. Dağılmış çil yavrusu gibi validemi arıyordum etrafta. Nihayet valide hanımı buldum. Tam o esnada aşına olduğum trenin hareket düdüğü duyuldu. O an babamın bizimle gelececeğini anlamıştım. Çok sonradan öğrenecektim ki babam, zorla silahaltına alınıp daha sonraları Polonya dolaylarında ölecekti. Tabii yaşlılar çocuklar hastalar vagonun tavanına yakın küçük havalandırma pencerelerinden sızan umut ışıklarına inat çaresiz izlenimi bana vermişlerdi.

Valideme çevirdim başımı. Küçük kardeşim Ahmet'in başını okşuyordu. Canım kardeşim nasıldı

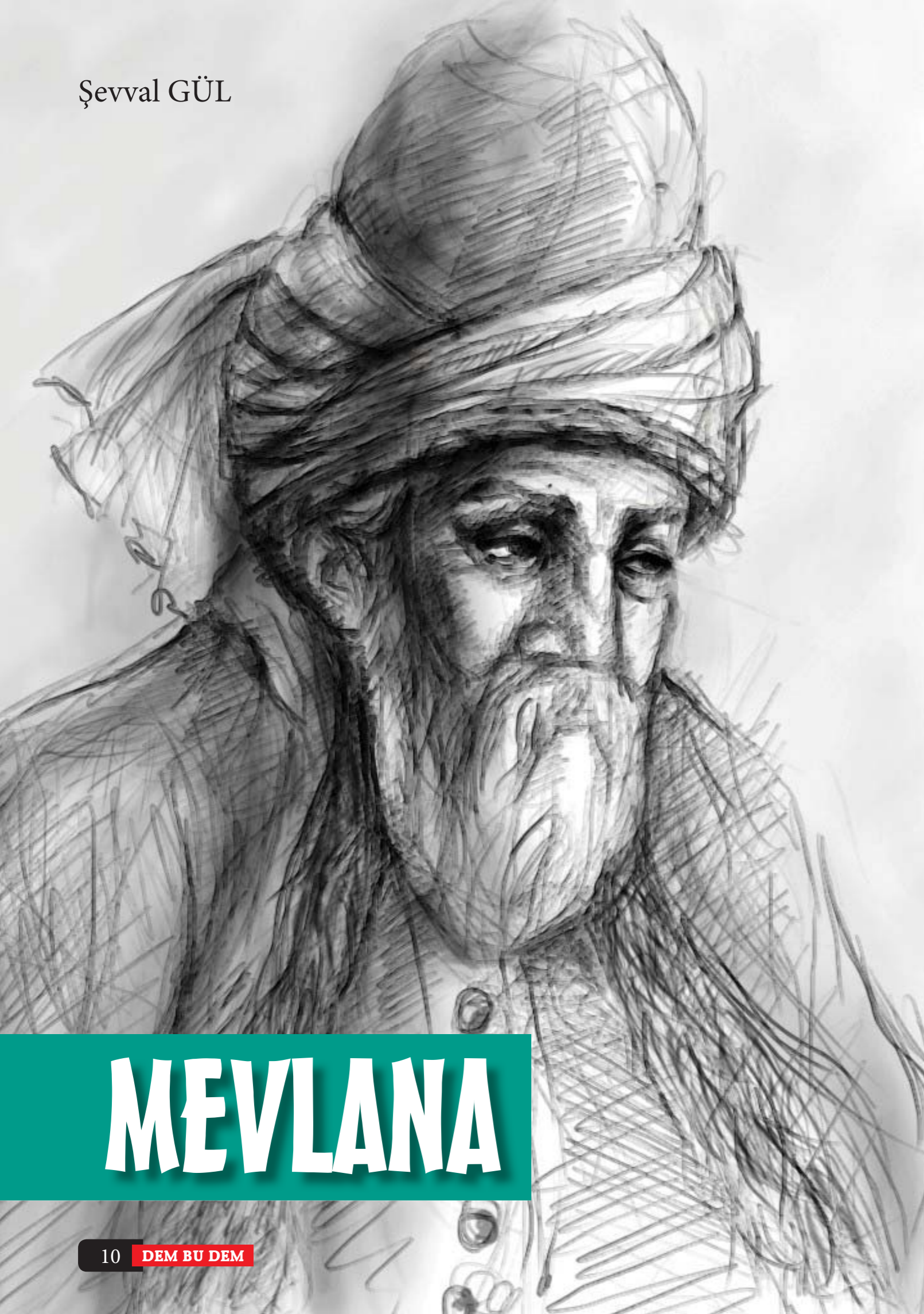
korkmuştu. Gözleri karanlıkta parıl parıl parlıyordu. Annem ufaktan bir türkü tutturmuş söylüyordu. Bir kolunda ben bir kolunda kardeşim Ahmet. Yüzümde bir yaşlık hissettim. Kafamı kaldırıp valideme baktım. Ağlıyordu. Elimi yüzüne koydum, kafasını indirip bana baktı. Elini elimin üstüne koyup avucuma öpücükler kondurdu. O kadar çaresiz gözükiyorduk ki halimize acıdım. Yüzünü okşayıp gözyaşlarını sildim birer birer. Ağlaması daha da şiddetlendi. O kadar korkuyordum ki valideme şu an neden bu halde olduğumuzu dahi soramıyordum. Yine de ona iyice sarılıp kokusunu içime çektim.

Yorgunlukla bir süre sızmışım fakat uyumak ne mümkün! Zıplaya zıplaya ağır bir koku içerisinde aralıklı dalıp aralıklı uyanıyordum. Gözlerimi tam olarak açtığımda emmek zorunda olan kardeşimin ağlamalarını bastırmaya çalışan validemi gördüm. Çaresizlik ne idi? Çok sonraları orada öğrendiğimi fark edecektim. Vagonda günler günleri kovaladı. Bir ara bir görevli trenin Kazakistan'a gittiğini söyledi. Bilmiyorum insanların tepkisinden daha çok yolumuzun olduğunu anlamıştım. Durduğumuz istasyonlarda ölenleri alıp yerine iki misli insan dolduruyorlardı. Günde bir öğün kara tahin ile altı gün geçmişti bile.

On ikinci günün sonunda ben o vagonun tek başıma indim. Hayatta artık tek başımaydım. Açlıktan ölen biricik kardeşim Ahmet ve validem Züleyha Hanım artık yoktu. Babamın beni bulacağına tam on sene inandım. Ta ki öldüğünü öğrenene kadar.

Biz Kafkasya da yaşamış sahipsiz, unutulmuş bir halkız. Biz Ahıska Türkleriyiz. Kimine göre bu toprakların asıl sahibi, kimine göre ise istenmeyen bu toprakların vebalısıydık. Biz yavaş yavaş ama kesin bir biçimde anıların sisli gölgesi arasında kaybolup gittik.

-AGÂH-

MEVLANA

Mevlana'yı birçoğumuz aşkın, sabrın ve hoşgörünün temsili olarak tanıdık. Peki, biraz daha yakından tanıyalım mı? Kemerlerimizi takalım ve soluksuz bir tarih yolculuğuna çıkalım.

MEVLANA KİMDİR?

Bu tarih yolculuğunda uğrayacağımız durağımız Mevlana'nın kim olduğuyla alakalı. Tüm dünyada aşkın, sabrın ve hoşgörünün sembolü olan Mevlana, tasavvufu oldukça ileri bir noktaya götürmüş, dansı, müziği, şiiri, dinsel ritüellere katmasıyla İslam Rönesansı'nı yaşatmıştır. Mevlana tam adıyla Mevlana Celalettin-i Rumi, 30 Eylül 1207 tarihinde Afganistan sınırları içerisinde bulunan Horasan'ın Belh şehrinde dünyaya geldi. Yaşadığı dönemde Anadolu'ya Diyar-ı Rum denildiği için Rumi soyadını, zaman içinde de kendisine duyulan büyük saygının ifadesi olarak efendimiz manasına gelen Mevlana adını almıştır. Hoşgörünün simgesi olan Mevlana'yı anlatmak için satırlar da kelimeler de kıyafetsiz kalacaktır. Onun güzel ve ruhumuzu yakan sözleri her zaman kulaklarımızdadır.

MEVLANA VE ŞEMS

Sultânü'l-Ulema yani babası ölünce, talebeleri ve müritleri bu defa Mevlana'nın çevresinde toplandılar. Mevlana'yı babasının tek varisi olarak gördüler. Gerçekten de Mevlana büyük bir ilim ve din bilgini olmuş, İplikçi Medresesi'nde vaazlar veriyordu. Vaazları kendisini dinlemeye gelenlerle dolup taşıyordu. Şems, kendisini ruhen tatmin edecek seviyede bir Hak dostu arıyordu ve Allah'a bunun için dua ediyordu. Makalat (Sözler) adlı kitabında da anlattığına göre, bir aradığı vardı. Gönlü aradığını Konya'da bulacağını söylüyordu ve aldığı ilhamla 29 Kasım 1244 yılında Konya'ya geldi. Kaynaklarda anlatılanlara göre bu büyük karşılaşmada ikisi arasında geçen konuşma şu şekildeydi: Kaynaklar, bu buluşmanın gerçekleştiği yeri Merc-el Bahreyn (İki denizin buluştuğu nokta) diye adlandırmıştı. Karşı-

laştıklarında Şems 60, Mevlana 38 yaşındaydı.

Mevlana'nın hayatında dönüm noktalarından biri olan bu karşılaşma sonrası, Şems'le birlikte uzun sohbetler dönemi başladı. Şems ve Mevlana kaynaklarda 6 ay olarak belirtilen ve Mevlana'nın ders vermediği, dostlarıyla görüşmeyi ve kitap okumayı bıraktığı dönem olarak nitelendirilen bu süreçte kendilerini tamamen Allah'a verdiler. Ancak Mevlana'nın müritleri çok geçmeden bu duruma isyan etmeye başladılar, şikâyetleri arttı hatta içlerinden Şems'i ölümle tehdit edenler bile oldu.

Çünkü yeni derviş Mevlana'ya tüm görevlerini unutturmuştu. Şems'in bu durumla ilgili olarak Mevlana'ya Kurandan "“İşte bu, sen ile ben'in arasındaki ayrılıktır” anlamına gelen bir ayet okuduğu söylenirdi. Olaylar üzücü bir hal alınca Şems, 1245 yılında, kimseye haber vermeden Konya'yı terk etti.

Şems'in gidişinden büyük üzüntü duyan Mevlana, uzun süre hiç kimseyle görüşmeye yanaşmadı, sema meclislerine ve dost toplantılarına katılmadı. Gönderdiği ulaklar aracılığıyla kıtanın dört bir yanında Şems'i aratan Mevlana'nın üzüntüsünü gören müritleri pişman olup ondan özür dilediler. Şems'in izini sonunda Şam'da bulan Mevlana, oğlu Sultan Veled ve yirmiye yakın arkadaşını Şam'a gönderip, onu Konya'ya geri getirtti.

Şems'in geri dönüşünden sonra ikili yine toplumdan uzak şekilde sohbetler etmeye devam ediyordu. Fakat dervişlerin Mevlana'yı ondan uzak tutmaya

çalışması yüzünden bu durum uzun sürmedi. Zira Şems'e karşı olanların arasına Mevlana'nın oğlu Alâeddin Çelebi de katılmıştı. Sabrı tükenen Şems, 1247 yılında ortadan kayboldu. Ancak Eflaki'ye göre, Şems ortadan kaybolmamıştı, aralarında Mevlana'nın oğlu Alâeddin'in de bulunduğu bir grup tarafından öldürülmüştü. Sultan Veled'in belirttiğine göre Mevlana adeta deliye dönmüştü; ama sonunda onun gene geleceğinden umudunu keserek yeniden derslerine, dostlarına, işlerine dönmeye karar verdi.

*Dünyayı,
“Ruhun
bedende
hapsolduğu
geçici bir
durak” olarak
tanımlamıştır
Mevlana.
Aslında ne
kadar da
doğru değil
mi bu tanım?*

KİŞİLİĞİ VE FELSEFESİ

İnsanlara her yönüyle örnek olan Mevlana Dünya malına ilgisizliği ve spiritüel gelişimine büyük önem veren yapısıyla Mevlana, cömertliğiyle dikkat çekmekteydi. Eli açıklığının ulaştığı nokta, dilenen birini gördüğünde verecek hiçbir şeyi yoksa bile elbisesini çıkartıp vermesiyle hafızalara kazandı.

Mevlana, insanlara günahkâr da olsa, kâfir de olsa, engin bir görüşle; rahmet ve şefkat dolu bir şekilde yaklaştı. Çünkü ona göre kim nasıl olursa olsun, her şeyden önce insandır. Türk tasavvuf kültürünün en önemli kişiliklerinden biri olan Mevlana yalnızca ruhani bir lider değil, aynı zamanda insanoğlunun yüz yıllardır üzerinde tartıştığı konulara çözümler sunan bir filozoftu. Odak noktası tamamıyla insandı.

Yaşadığı dönemin İslam dünyasında, rasyonalizm ve rasyonel ilimler odaklı bir düşünce anlayışı egemen olan Mevlana, kendi dönemine aşk ve muhabbet getirdi. "Aştan hapishane gülistan olur, aşksız olursa bahçe küllük olur." diyerek aşkı yüceltti ve tüm insanlığı aşka çağırdı. Ona göre aşk, insanların hırs, kibir, kıskançlık ve kin gibi olumsuz huylarının tek çözüme yoldu ve toplumda ilâhî sevgi ile gönüllerini arındıran insanlar çoğunlukta olduğu zaman, aksaklıklar düzelmekte, kötülükler sona ermekte ve huzur hâkim olmaktadır. Mevlana; aşkı dinin özü olarak tanımlamakta, demektedir.

Oldukça dindar olan Mevlana, tasavvufa ve düşünceye verdiği önem kadar, ibadete de önem vermekteydi. Yardımcılarının kaynaklarda anlattıklarına göre, namaz kılariken çok ağlıyordu ve yüzü, sakalı, gözyaşlarıyla ıslanıyordu. Soğuğun şiddetinden sakalında buz taneleri oluşuyor, ancak o namazını terk etmiyordu.

Mevlana, güzel ahlâk sahibi ve örnek insan olmanın tarifini verip, gönülleri eğitirken ahlâk ve ahlâkî değerlere özellikle dikkat çekiyordu. Zira Mevlana;

toplumun huzur ve barışı için öncelikle her bireyin kendi iç dünyasında huzur bulmasına, bunun da sevgiye ve güzel ahlâka sahip olmakla gerçekleşeceğine inanmaktaydı. İdeal insan modelini betimleyen, yalnızca güzel ahlâkın erdemlerini anlatmamış, aynı zamanda kötü ahlâkın olumsuzluklarını da dile getirerek, kıyaslamalar yoluyla bilgi vermişti.

Mevlana'da tasavvuf anlayışı ve onun insanlara sunduğu mesaj; tembellik, işsizlik ve ruhbanlık değil, gayret, kazanma, çalışma ve sosyal hayatta aktif rol almaktı.

Mevlana'ya göre, dünya her nefeste yeniden yaratılıp durmaktaydı ve insanların pek çoğu mahkûmdu.

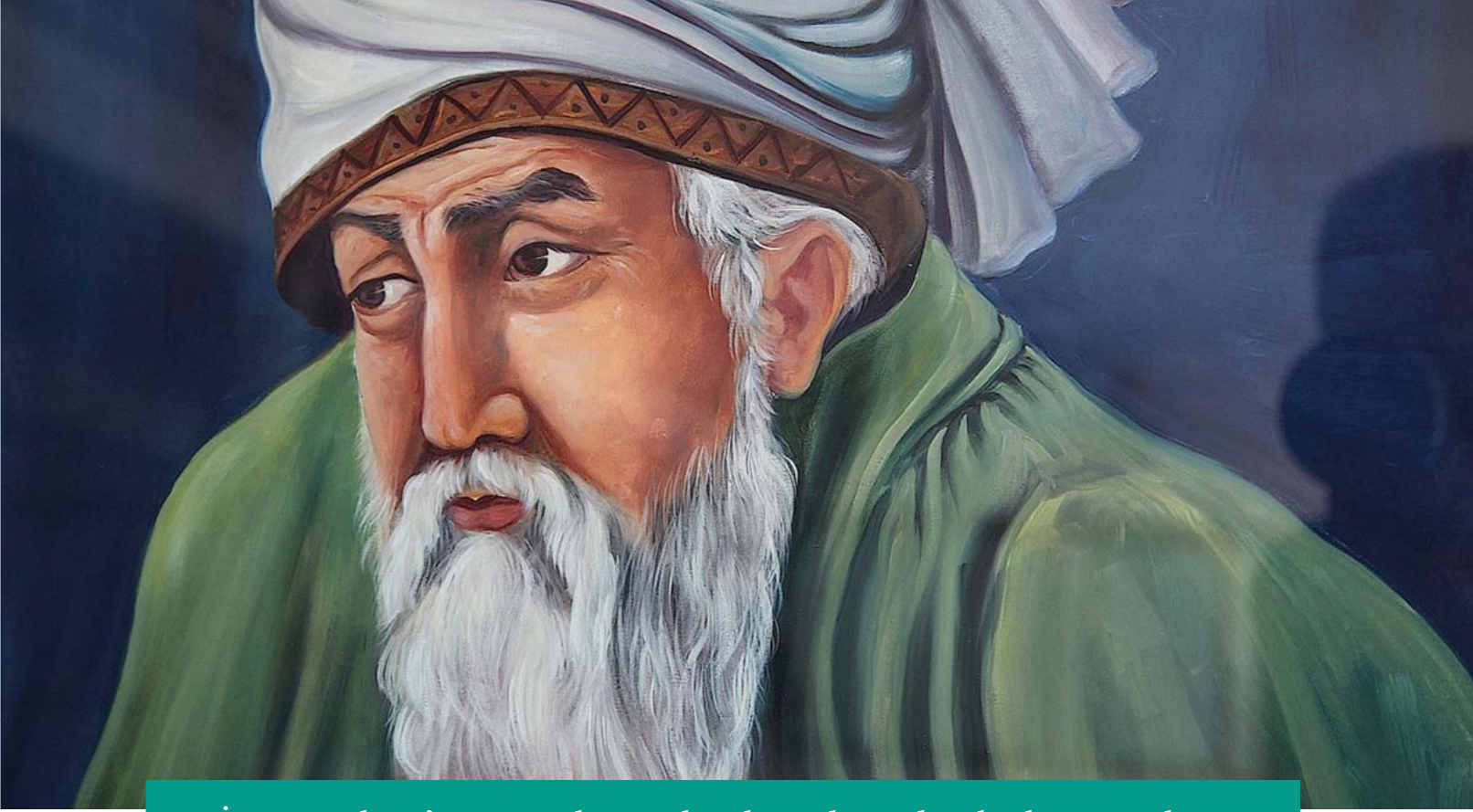
Bedenleri zindanda olup ruhları yedinci kat gökte olan kişiler çok azdı. Bu dünya zıtlıklar üzerine kuruluydu, her şey zıtlıktaydı ve göreceliydi. Ona göre insanlar Allah'a kul olmadıkları zaman altın ve gümüşün tutsağı oluyorlardı. Mevlana, hırstan kurtulmanın tek yolunun aşk olduğunu söylüyordu ve ona göre dünya malı insana hırs veriyordu.

MESNEVİ

Mevlevilerin bir toplantısında Çelebi, müritlere, tasavvuf yolunda bir şeyler öğrenmek için sadece Hakim Senai'nin Hadika'sını (Bahçe) ya da Attar'ın İlahiname'sini ve Mantık-ut-Tayr'ını (Kuş Dili) okuduklarını, kendilerine ait eğitici bir kitap olmadığını söyledi. Bunun üzerine Mevlana sarığının katları arasından çıkarttığı ve Mesnevi'nin ilk 18 beytini yazdığı kâğıtları Çelebi'ye uzattı ve şunları söyledi: "Ben başladım, gerisini sen yazarsan ben söylerim."

Mesnevi'nin yazılması çalışmaları yıllar boyu sürecek ve Mesnevi, İslam âleminde Kur'an ve Hadis'ten sonra üzerinde en çok durulan eser olacaktır. Yapıt, 25.700 beyittin oluşturduğu 6 ciltlik bir çalışmayı kapsıyordu.

Mesnevi ve birçok eser yazan Mevlana'nın birkaç sözüyle yazımı sonlandırmak isterim. Umarım ders alınacak, İslam yolunda önderlerden biri olarak kabul edilecek Mevlana'yı hakkıyla anlatabilmişimdir. İyi okumalar...

İşte Mevlana'nın güzel ve anlamlı sözlerinden birkaç cümle

İyi dostu olanın aynaya ihtiyacı yoktur.

Bir mum diğer mumu tutuşturmakla ışığından bir şey kaybetmez.

Bütün cihanı araştırdım, iyi huydan daha iyi bir liyakat görmedim.

İçteki kiri su değil ancak gözyaşı temizler.

Başkalarına imrenme, çok kimseler vardır ki senin hayatına imrenirler.

Gülün dikene katlanması onu güzel kokulu yaptı.

Herkesin bakmadığı yönden bak dünyaya.

İnsana aradığı şeye bakılarak değer biçilir.

İnsanın kanadı, gayretidir.

Kargalar ötmeye başlayınca bülbüller susar.

Körler çarşısında ayna satma, sağırlar çarşısında gazel atma.

Su ateşe galiptir, ancak bir kaba girerse ateş suyu kaynatır, yok eder.

FUAT SEZGİN KİMDİR?

“Din gerilemenin nedeni değildir, bilimle ters düşmez.”

Fuat Sezgin

Prof. Dr. Fuat Sezgin Cumhurbaşkanlığı genelgesiyle 2019 yılının adı oldu. Yani 2019 yılı “Prof. Dr. Fuat Sezgin Yılı” olarak ilan edildi. Peki, Fuat Sezgin kim? Biraz bilgi edinelim hakkında ne dersiniz arkadaşlar?

Bitlis'te 24 Ekim 1924'te dünyaya gelen Fuat Sezgin, Erzurum'da ortaokulu ve liseyi bitirip 1943'te İstanbul'a geldi. İstanbul Üniversitesi Şarkiyat Araştırmaları Enstitüsü'nde alanında en tanınmış uzmanlardan Alman şarkiyatçı Helmut Ritter'in öğrencisi olan Sezgin, Ritter'in tavsiyesi üzerine İslam bilimine yöneldi. Sezgin, 1951'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdikten sonra, Arap Dili ve Edebiyatı üzerinde doktora yaptı.

“Buhari'nin Kaynakları” konulu doktora tezini tamamlayan Sezgin, 1954'te doçent oldu. Sezgin, bu

çalışmasıyla hadis kaynağı olarak İslam kültüründe önemli bir yere sahip olan Buhari'nin, bilinenin aksine sözlü kaynaklara değil yazılı kaynaklara dayandığı tezini ortaya attı.

Sezgin, Türkiye'de 1960'ta askeri darbenin iktidara getirdiği hükümet tarafından hazırlanan ve 147 akademisyenin üniversitelerden men edildiği listede kendi adının da bulunması üzerine Türkiye'den ayrılarak Frankfurt Üniversitesi'nde çalışmalarına devam etti.

Cabir ibn Hayyan konusunda 1965'te yazdığı ikinci doktora tezini Frankfurt Üniversitesi sunan ve bir yıl sonra profesör unvanını kazanan Sezgin, aynı yıl kendisi gibi şarkiyatçı olan Ursula Sezgin ile evlendi. Sezgin'in kızı Hilal, 1970'te dünyaya geldi.

İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne kadar sahasında yazılan en kapsamlı eser olan Arap-İslam Bilim Tarihi'nin ilk cildini, 1967'de tamamlayan Sezgin, 17 ciltten oluşan eserin 18. cildini yazıyordu. Sezgin, Süryanice, İbranice, Latince, Arapça ve Almanca da dâhil 27 dili çok iyi derecede biliyordu.

İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Müzesi'nin faaliyetlerini desteklemek amacıyla 2010'da Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Araştırmaları Vakfı kuruldu.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi bünyesinde kurulan Prof. Dr. Fuat Sezgin İslam Bilim Tarihi Enstitüsü ise 2013 yılında faaliyetlerine başladı.

Fuat Sezgin ayrıca Erzurum Atatürk Üniversitesi, Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi, Kayseri Erciyes Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi tarafından Sezgin'e fahri doktora unvanı verildi. Ayrıca Frankfurt Am Main Goethe Plaketi, Almanya Birinci

Derece Federal Hizmet Madalyası, Almanya Üstün Hizmet Madalyası, İran İslami Bilimler Kitap Ödülü, Hessen Kültür Ödülü ve Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü sahibidir.

Prof. Dr. Fuat Sezgin'in öncülüğünde kurulan İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi de üstün nitelikli eser ve ortaya konan özgün çalışmalardan dolayı kurum statüsünde Kültür ve Turizm Bakanlığı 2016 Özel Ödülü'ne layık görüldü. Yaptığı birçok araştırmayla farklı ülkelerden birçok ödüle yakık görülen Fuat Sezgin çalışmalarını her zaman büyük bir emek ve titizlikle ortaya koydu. Yazımı İslam medeniyetleriyle ilgili çalışmalar yapan Fuat Sezgin'in şu manidar cümlesiyle bitirmek istiyorum:

İslam medeniyetinin büyüklüğünü kendi insanımıza anlatmak batıllara anlatmaktan daha zor...

Aslı

“İslam medeniyetinin büyüklüğünü kendi insanımıza anlatmak batıllara anlatmaktan daha zor...”

*Fuat
Sezgin*

TİYATRO SAHNELERİNİN SANAT GÜNEŞİ İSMAİL HAKKI DÜMBÜLLÜ

Doğaçlama bir mizah türü sayılan tuluat tiyatrosunun bu topraklarda kök salmış en büyük ustalarındadır, İsmail Hakkı DÜMBÜLLÜ.

Dümbüllü İsmail Efendi, 1897' yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Tam ismi İsmail Hakkı, Dümbüllü lakabıdır. Tulûat geleneğinden yetişmiş, ortaoyunu, operet ve filmlerdeki rolleriyle öne çıkmış, birçok Türk seyirlik oyununun ve çeşitli oyunculuk tekniğinin günümüze aktarılmasını sağladı. Dümbüllü adını dönemin kanto sanatçılarından Peruz Hanım'ın söylediği Dümbüllü adlı kantodan aldı. Toptaş-1 Rüştüye-i Askeriyye (Askeri ortaokul)'deki eğitimini tiyatro merakı yüzünden yarım bıraktı. Önce amatör olarak Karagöz Hüseyin'in, sonra da profesyonel olarak ünlü tulûatçı Kel Hasan Efendi'nin Dilkuşu

Tiyatrosu'nda oyunculuk yaptı. İsmail Efendi, Kavuklu Hamdi Efendi, Komik Naşit Efendi gibi ünlü komedi oyuncularıyla aynı sahneyi paylaştı. Kel Hasan Efendi vefat ettikten sonra, geleneksel kavuğu ondan devraldı. Dümbüllü tiyatro merakı yüzünden askeri okulu bıraktı. Sen olsaydın askeriyyeyi bırakır mıydın?

Dümbüllü İsmail Efendi, 1928'de Tevfik İnce'yle birlikte kendi tiyatro topluluğunu kurarak perdesini Direklerarası'ndaki Hilal Tiyatrosu'nda açmaya başladı. 1933'ten sonra Anadolu turnelerine çıktı. Bu dönemde Ayşem, Cebe Gitti, Bülbül gibi operetlerde oynadı. Komedyenlerin duayeni Kel Hasan Efendi'nin oyunlarını yaşatan Dümbüllü döneminde, Türk seyirlik tiyatrosu en parlak günlerini yaşadı.

II. Dünya Savaşı yıllarından sonra 1947'den başlayarak özgün ses tonu, saf görünüşü ve sevimli mimikleriyle sinemada da görünmeye başladı. Önce Memiş (1947), sonra Dümbüllü Macera Peşinde (1948) ve Keloğlan (1948) filmlerinde başrol oynadı. Harman Sonu (1950), İncili Çavuş (1951), Ne Sihirdir Ne Keramet (1951), Sihirli Define (1951) adlı filmlerle ününü pekiştirdi. 1953'te Kırk Gün Kırk Gece, 1954'te Mihrimah Sultan, 1956'da Dümbüllü Tarzan, Bayram Gecesi, Nasrettin Hoca ve Timurlenk gibi filmlerde rol aldı. 1968'de jübile yaparak sahnelere veda etti; ama sanattan kopamayarak zaman zaman sahneye çıkmayı ve radyo oyunlarında yer almayı devam ettirdi.

Dümbüllü İsmail, tulûata dayanan ortaoyunu tiyatromuzun, son önemli temsilcisi idi. Sadi Yaver Ataman tarafından hazırlanan Dümbüllü İsmail Efendi (1974) adlı eserde, teybe kaydedilmiş bazı oyunlarının metinlerini verdi. Ülkede yaşayan bir sanatçı başarılı değilse onun adına eser ortaya konulur mu?

1980 yılında Karagözcüler ve Ortaoyuncular Derneği' nin İsmail Dümbüllü adına koyduğu "En Başarılı Güldürü Sanatçısı" ödülünü ilk kez Münir Özkul, 1987'de ise Suna Pekuysal aldı. Dünyada ve ülkemizde bir ödüle adı verilen sanatçı sayısı çok azdır. İsmail Hakkı DÜMBÜLLÜ buna hak kazanmış nadir sanatçılardandır.

"İsmail Dümbüllü, gülümseyen Ramazan'ın son dönem yıldızıydı... Biraz Kel Hasan, biraz Abdi, biraz da Naşit karışımı büyük bir yetenek... Sanki bütün dönemleri bir araya getiriyor ve geleneksel tiyatromuzun özellikle Ramazan oyunlarının son önemli sanatçısı oluyordu.

"Bu dünyadan bir İsmail Dümbüllü geçti. Tıpkı kuyruklu yıldız gibi, tıpkı tiyatro sahnelerinin sanat güneşi gibi...

"Ölüm haberini aldığımda Vasfi Rıza Zobu böyle diyecekti... İnsanları güldürmek onun için çocuk oyuncağı idi... Bir ömür verdiği sanatında parlak günler yaşamış ve yaşatmış son ustalardan biriydi." (Ergun Hiçyılmaz)

İSMAİL DÜMBÜLLÜ'DAN BİR ANI

Çengelköy'de bir açık hava sinemasında düzenlenen oyunu beğenmeyen seyirci sahneye salatalık fırlatmıştı...

O sırada oyunu sergilemekte olan Geleneksel Türk Tiyatrosunu son temsilcisi İsmail DÜMBÜLLÜ yere eğilip salatalığı almış ve:

"Biri kartvizitini düşürdü, oyundan sonra gelsin kulisten alsın." demiş...

Seyirciler arasında kopan alkış ve saygısız adamın yuhalama seslerinden sonra kulise gelen İsmail DÜMBÜLLÜ öğrencisine "Seyirci gaddardır. Hani beni alkışladılar ya eğer cevap vermeseydim, adamı alkışlar beni yuhalardı." demiş...

Esmenur
YILMAZ

ÖĞRETMENLERİMİZDEN GELENLER

Felsefe tek bir tanımla ifade edilemez belli bir tanımı yoktur.
Okul Müdürümüz Metin PADO

Meslek dersleri hocalarına dinci denilmesi oldukça sinir bozucudur.
Müdür Yardımcımız Fatih KINIK

Türk öğretmenler de İngilizce öğretebilir.
İngilizce Öğretmenimiz Zehra SOYASLAN

Matematik zor değildir.
Matematik Öğretmenimiz Didem KOLOĞLU

Güzele bakmak sevaptır diye bilinen atasözü aslında güzel bakmak sevaptır ve göz var nizam var değil göz var izan vardır.
Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenimiz Mustafa ERDEN

Felsefe öğretmenleri için kızıl saçlı olma ve fular takma zorunlu değildir. Kayıt yapmaya gelenlere saç boyası ve fular dağıtmazlar.
Felsefe Öğretmenimiz Burcu DÜZEN

Sağlık Bilgisi dersi öğretmenlerini doktor zannedip oram ağrıyor buram ağrıyor acaba neden diye sormasınlar. Bizler doktor değiliz.
Biyoloji Öğretmenimiz Nuran ŞİRİN ŞAHAN

Küp şekerler aslında küp değil dikdörtgenler prizmasıdır. Sonsuzu herkes sayı zanneder fakat semboldür.

Matematik Öğretmenimiz Ali Tahir CİRİT

Her edebiyatçı şair değildir. Edebiyatçıların el yazısı güzel olacak diye bir şey yoktur ve tüm törenleri edebiyatçılar hazırlamaz.

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenimiz Berkan TATAR

Pi sayısı 3.14 değildir.

Matematik Öğretmenimiz Mürşide PEŞGET

Ağız dolusu kusmak orucu değil abdesti bozar. Gülmek abdesti bozamaz ama namazda gülmek ve abdesti hem namazı bozar.

Meslek Dersleri Öğretmenimiz Sonay ATEŞ

Fizik dersi zor değildir. Fizik iğrenç bir ders değildir. Fizikçiler manyak değildir.

Fizik Öğretmenimiz Ali Rıza GEYLANI

Tefsir ve meal aynı şey değildir. Tecvit kaidesi uygulanıyor ama isimleri bilinmiyor.

Meslek Dersleri Öğretmenimiz Rukiye GÜRBÜZ

Şive ile ağız kelimeleri toplumumuzda hep karıştırılır. Şive bir dilin bir bölge halkına, belli bir yabancı dilin konuşucularına ya da etnik bir azınlığa özgü kullanımudur. Örneğin; Türkiye'de konuşulan dil şive iken Karadeniz'de konuşulan ağızdır.

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenimiz Duygu ERZİNCANLI KIRTAŞ

KLASİK TÜRK MÜZİĞİNİN KURUCUSU

BUHÜRİZÂDE MUSTAFA İTRÎ

ELİF NUR BOZKURT

Bizim müziğimizin büyük ustalarından biri İtrî'dir.

Milli ruhu terennüm etmiş, Türk'ün duygusunu dile getirmiştir.

İtrî bir mazidir, semboldür.

Türk müziğinin devidir.

İTÜ Devlet Konservatuvarı Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Yalçın Çetinkaya, "Mimar Sinan Osmanlı mimarisi için ne ise, İtrî de Osmanlı ve İslam musikisi için odur" ifadesini kullanmıştır.

İtrî'den alıntılarla başlayalım.

"Ey güzel! Yüzüne örttüğüm örtüyü kim çeker?

Ey cennet kuşu sana yeni suyu kim verir?"

" Belki hâlâ o besteler çalınır

Gemiler geçmeyen bir ummanda... "

Peki kimdir Buhürizâde Mustafa İtrî ?

İtrî, Türk müziğinin gelişimini yönlendiren üç önemli besteciden biri olarak kabul edilmektedir.

İstanbul'da Mevlânâkapı civarındaki Yayla (eski adıyla Yaylak) semtinde doğdu. Asıl adı Mustafa olup kaynaklarda 1630-40 tarihleri arasında doğduğu tahmin ediliyor. Şiirlerinde kullandığı İtrî mahlası ve Buhürizâde lakabıyla tanındı. Bu lakabın kendisine mi ailesine mi ait olduğu bilinmiyor.

Kırım Hanı I. Selim Giray'ın Çatalca'da bulunan çiftliğindeki mûsiki toplantılarında büyük itibar gören İtrî, Sultan IV. Mehmed döneminde (1648-1687) sarayda mûsiki hocası ve hânende olarak görev yaptı. Sultan IV. Mehmet'in onu sık sık saraya davet ederek bestelediği eserleri bizzat kendisinden dinlediği rivayet edilir.

Klasik Türk Musikisinin abide ismi İtrî'nin 300. vefat yıldönümü dolayısıyla 2012, UNESCO tarafından "Uluslararası İtrî Yılı" ilan edilmişti.

Eserlerinden biri olan Neva Kâr, Türk musikisinin en önemli başyapıtlarından biridir.

NEVÂ KÂR

Gülbün-i 'îş mîdemet sâkî-i gül-izâr kû

Bâd-ı bâhâr mîvezed bâde-i hoş-güvâr kû

Her gül-i nev zi-gül-ruhî yâd hemî küned velî

Gûş-i sühan-şinev kucâ dîde-i i'tibâr kû

Meclis-i bezm-i 'îşrâ gâliye-i meram nîst

Ey dem-i suph-i hoş- nefes nâfe-i zülf-i yâr kû

Ey şâhed-i kudsî keşed bend-i nikâbet

Ve'y mürg-i behîştî ki dihed dâne vü âbet

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİ İLE:

Zevk ve içki fidanı yetişiyor, gül yanaklı sâkî nerede?

Bahar rüzgârı esiyor, lezzetli şarap nerede?

Her taze gül dâima bir gül yanaklıyı hatırlatmakta

Fakat, söz dinleyecek kulak, ibret alacak göz nerede?

Muhabbet meclisinde başka güzel kokuya ihtiyaç yoktur.

Ey güzel nefesli sabâh vakdi! Sevgilinin mis kokulu zülfü nerede?

Ey güzel! Yüzüne örttüğüm örtüyü kim çeker?

Ey cennet kuşu sana yeni suyu kim verir?

YUNUS EMRE

“Canım kurban olsun senin yoluna, Adı güzel, kendi güzel Muhammed.
Şfaat eyle bu kemter kuluna, Adı güzel, kendi güzel Muhammed.”
Yunus Emre

Tıpkı yukarıdaki gibi tasavvuf şiiirlerinin öncüsü olan Yunus Emre, 1238 yılında, rivayetlere göre Eskişehir’in Sivrihisar ilçesinde doğmuştur. Adnan Erzi tarafından Beyazıt Devlet Kütüphanesi’nde bulunan ve Yunus Emre’nin vefat tarihini 1320 olarak veren ve vefat tarihinde 82 yaşında olduğunu gösteren 7912 numaralı yazmaya göre doğum tarihi 1238 olarak kabul edilmektedir.

Şiiirlerinde isminin Yunus olduğunu söyler. İsmi-nin önüne “Âşık, Biçare, Koca, Tapduklu, Miskin, Derviş” gibi sıfatlar getirmiştir. Âşık manasına gelen “Emre” ise on bir şiiirinde geçmektedir.

Yunus Emre’nin hayatı hakkında değişik rivayet-

ler bulunmaktadır. En çok yazılan ve dile getirilen, Yunus’un Tapduk Emre’nin dergâhına girip olgunlu-ğa erişmesidir. Hacı Bektaş-ı Veli dergâhında bulunmuşsa da, manevi yükselişini Hacı Bektaş-ı Veli’nin kendi yolladığı Tapduk Emre dergâhında yaşamıştır ve dergâha çok hizmetler vermiştir.

Son dönemlerde ortaya çıkmış Macit Aray’ın Yunus Emre kitabında sunduğu belgeler Yunus Emre’nin Kulâda olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir. Yunus Emre, Saruhanlı Beyliği’nin Adala kazasında Tapduk Emre’nin kendi adıyla anılan Emre Köyü’ne yerleşerek tarikatını sürdürdüğü, muhtemelen doğumunda 20-22 yıl sonra öğrenci olarak Tapduk Emre’ye gelmiştir.

Tapduk Emre’nin Yunus’a “Sen artık ye-tiştin, istediğin yere gidebilirsin. İcazetini veriyorum.” Deyip icazet-namesini eline tutuşturduğunda, Yunus kâğıdı ağzında çiğneyip yutmuş ve veciz sözü söylemiştir; “Bu kâğıt parçası için mi beni gül yüzünden mahrum etmek istiyor-sun?”

Yunus’un şiiirlerinde, kafiye zoruyla gi-ren Farsça ve Arap-ça kelimelere, tasavvufi kelimelere ve bilginin getirdiği söz ve terkiplere pek sık rastlanır. Mevlana’nın tesiriyle Divan-ı Kebir’den ve İran’ın en büyük şairi Sadîden tercüme yapacak kadar Farsça bilmekteydi. Kuran’ı anlayacak kadar Arapçaya da vakıftı.

Kuran ve hadis kül-türünü iyi bildiği anlaşılan Yunus, peygamberler tarihini de çok iyi bilmekteydi. Yunus; Hint-İran, Yunan-Roma mitolojisinden, Kur’an-ı Kerim’deki peygamberlerin kıssalarından,

Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin gibi klasik edebiyata geçmiş âşıklardan bahsetmesi onun tüm bunlara vakıf olduğunu göstermektedir.

YUNUS EMRE’NİN HAYATI

Yunus Emre’nin yaşadığı yıllar, Anadolu Türk-lüğünün Moğol ve yağmalarıyla, iç kavga ve çekiş-melerle, siyasi otorite zayıflığıyla, dahası kıtlık ve kuraklıklarla perişan olduğu yıllardır. 13. yüzyılın ikinci yarısı, sadece siyasi çekişmelerin değil, çeşitli mezhep ve inançların da yoğun bir şekilde yayıl-maya başladığı zamandır. Böyle bir ortamda Hacı

Bektaş-ı Veli, Ahi Evran gibi ilim önderleriyle birlikte Yunus Emre, Allah sevgisini, aşk ve güzel ahlakla ilgili olan düşüncelerini, İslam ta-savvufunu işleyerek yü-celtmiştir.

Yunus, bazı şiiirle-rinde, ilden ile yürü-yüp dost sorduğunu, Urum ’da, Şam’da kendisi gibi bir garip bu-lamadığını, âşık olup gur-bet ilinde mecnun gibi gezdiğini; Kayse-ri, Tebriz, Sivas, Maraş, Bağdat, Nahcivan, Şiraz şehirlerini ve bütün yu-karı illeri (Azerbaycan’ı) dolaştıktan sonra Rum’da, yani Anadolu’da bir müddet kışlayıp ba-harda silaya döndüğünü söylemektedir.

Bir halk rivayetine göre Yunus, 3000 şiiir söylemiş, daha sonra Molla Kasım adlı bir zahit bun-ları şeriata aykırı bularak 1000 tanesini yakmış, 1000 tanesini suya atmış, kalan 1000 şiiiri okur-ken, ”Derviş Yunus bu sözü eğri bügrü söyleme / Seni sigaraya çeken bir Molla Kasım gelir” bey-tine rastlayınca pişman

olup tövbe etmiş ve Yunus’un veliliğine inanmıştır.

Yunus Emre’nin 417 şiiirinden 138’i aruz, diğ-erleri hece ölçüsüyle yazılmıştır. Yunus Emre ile ilgili önemli bir mesele de hangi şiiirlerin Yunus Emre’ye, hangi şiiirlerin Bursalı Aşık Yunus’a veya başka bir Yunus’a ait olduğunun tespit edilememesidir. Bu ne-denle bugüne kadar tam bir Yunus Emre divanı or-taya koyulamamıştır. Sağlığında düzenlediği divanı bulunamadığı için günümüzdeki divanları derleme-dir. Yunus’un şiiirleri semai ve gazel tarzında kaleme alınmıştır.

Reyhan DUMAN

NOBEL ÖDÜLLÜ AZİZ SANCAR

Kazandığı Nobel Ödülü ile göğsümüzü kabartan Aziz Sancar, bir akademisyen, moleküler biyolog, biyokimyager ve bilim insanıdır. Atatürk'e olan hayranlığıyla da tanınan ünlü isim, tıp eğitimini İstanbul'da tamamladıktan sonra Amerika'ya gitmiş ve çalışmalarına orada devam etmiştir. DNA onarımı üzerine yaptığı çalışmalarla ün kazanmış, uzun yıllar boyunca kendisini bilime adanmasının en büyük meyvesini **2015 Nobel Kimya Ödülü ile almıştır.**

Aziz Sancar 8 Eylül 1946 tarihinde Mardin'in Savur ilçesinde dünyaya gelmiş. Babası Abdülgani, annesi Meryem Sancar'dır. Çiftçilikle geçinen sekiz çocuklu orta gelirli bir ailenin yedinci çocuğudur. İki tane de üvey kardeşi vardır. Aile çok kalabalık olmasına rağmen çocuklarının okutmak için elinden geleni yapmıştır. Hatta 7 yaşına kadar tek ayakkabı ile sadece okula giderek yaşamıştır. Abisi Kenan (TSK da generalliğe kadar çıkmıştır.) Aziz'e 5 yaşında okuma yazma öğretmiş ve yaşlılarında önce okula başlamıştır. Çocukluğunun büyük bir kısmını meyve

bahçelerinde ve keçilere çobanlık yaparak geçirmiştir. İlk, orta ve lise öğrenimini Savur ve Mardin'de tamamlamıştır.

Aziz Sancar lise yıllarında futbol oynamaya da başlamış lise takımının kaleciliğini yapmıştır. Hatta Genç Milli Takım seçmelerine çağırılmıştır. Ama lise son sınıfta iken futbolcu olma isteğinden vazgeçip üniversite okumaya karar veren Sancar, 1963 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesine başlamıştır. 1969 yılında birincilikle doktor olmuştur. İki yıl memleketi Savur'da bir sağlık ocağında çalışmıştır.

Aziz Sancar, NATO-TÜBİTAK bursu ile öğrenim için Amerika'ya gitmiştir. John Hopkins Üniversitesi ve ardından ise Dallas Üniversitesi'nde Moleküler Biyoloji alanında doktorasını 1977 yılında tamamlamıştır. 1977 ve 1982 yılları arasında Yale Üniversitesi Tıp Fakültesinde çalışmıştır. Burada DNA onarımı üzerine çalışmalar yaparak Doçentlik tezini tamamlamıştır.

Okuma yazma bilmeyen annesinin tam bir Atatürk hayranı olduğunu dile getiren Aziz Sancar, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından Alfred Nobel'in ölüm yıldönümü olan 10 Aralık 2015 tarihinde verilen ödülü İsveç Kralı 16. Carl Gustaf'ın elinden aldı. Konuşmasında **"Beni ödüle götüren Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptığı eğitim devrimidir. Dolayısı ile bu ödülün sahibi Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil eden Anıtkabir Müzesi'dir"** diyerek Nobel Ödülü ile madalya ve sertifikasını 19 Mayıs 2016 tarihinde Anıtkabir'e teslim etmiştir. Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesinde oluşturulan özel bölümde sergilenmektedir.

Nurbanu ALTINTEN

Hala North Carolina Üniversitesi Biyokimya ve Biyofizik Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

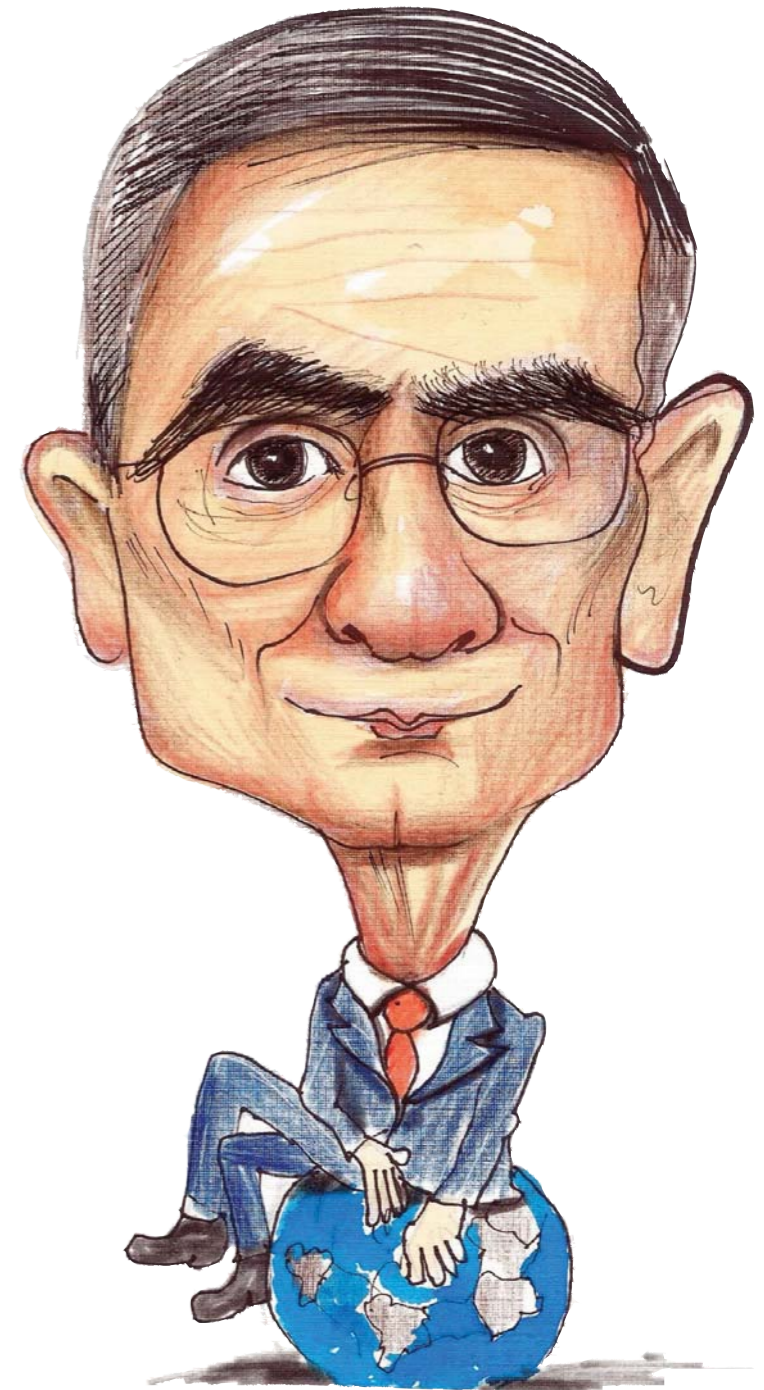
DNA onarımı, kanser tedavisi ve hücre dizilimi konularında çalışan Sancar'ın 33 kitabı ve 415 makalesi vardır. Çalıştığı konulardan kanser tedavisi ile ilgili birçok ödül almıştır.

Aziz Sancar bir sözünde **"Ben öğrenciyken 18 saat çalışırdım. Gazeteler yazmıştı, çok zamanlarımı laboratuvarında geçirdim. Çalışmak kendimize, ailemize, milletimize vatan namus borcudur."** demiştir.

Ödülleri :

- 2015 – Nobel Kimya Ödülü
- 2007 – Vehbi Koç Ödülü
- 2006 – TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi) Ödülü
- 2005 – ABD Ulusal Bilimler Akademisi üyesi
- 1997 – TÜBİTAK Ödülü
- 1995 – ABD Ulusal Sağlık Enstitüsü (National Institutes of Health) Ödülü
- 1990 – Amerikan Fotobioloji Derneği (American Society for Photobiology) Ödülü
- 1984 – ABD Ulusal Bilim Vakfı (National Science Foundation) Genç Araştırmacı Ödülü

Nobel Ödülü alan Orhan PAMUK'tan sonra 2015 yılında Kimya dalında Nobel Ödülü alan ikinci Türk isimdir. Aziz Sancar bu ödülü DNA'nın onarılması alanında bilime yaptığı katkılardan dolayı ABD'li Paul Modrich ve İsveçli bilim adamı Tomas Lindahl ile paylaşmıştır.

FELSEFEYE KARŞI BİR FİLOZOF

GAZALİ

İmam Gazali'ye "Hüccetü'l-İslam" denmesi boşuna değildir. Gazali, filozofları yendi. Zira hüccet, 'tartışmada üstün gelen kanıt' anlamına geliyor. Filozoflarla Gazali'nin çekişmesinde, aleyhinde çok şey yazılmasına rağmen, geçen bin yıla rağmen Gazali'nin üstünlüğü hâlâ geçerli. Tabii, üstadın belirgin dört özelliğinden en meşhuru bu ama en önemlisi değil. Birçok oryantalistin ve oryantalizmin Türkiye şubelerinin Gazali'yi İslam düşüncesini akamete uğratmakla suçladığını göreceksiniz. İnanmanın. Gazali'nin akamete uğrattığı Grek felsefesinin Müslüman âlimler arasındaki yayılma gücüydü.

AKILCILIĞA KARŞI AKILDAN YANA

Gazali'nin filozofları dize getiren adam olmanın ötesinde üç özelliği daha var: Eşari kalamcısı, Şafii fakihî ve sufi. Bunları birkaç cümleyle açıklamak gerekir. İmam Gazali önemli bir Eşari kalamcısıydı. Bu şu demek oluyor ki, Ebu'l-Hasen el-Eşari'nin kurduğu kalam ekolü içinde önemli bir âlimdi.

Eşari kalamına göre insan akli hakikate ulaşmak için tek başına yeterli değildir. Önemli olan dinî inanç ve bağlılıktır. İmam Eşari, özellikle bir tür İslami rasyonalizme sahip Mutezile mezhebinin görüşlerini çürütmeye özel önem vermiştir. Aralarındaki

en büyük tartışmalardan biri Allah'ın sıfatları meselesiydi. Mutezile âlimleri, rasyonalist bir ilahiyat kurma konusunda titizlenirken Allah'ın zatından ayrı sıfatları olduğunu reddediyordu. Eşari ise zat ile sıfatı ayırmış ve Allah'ın sıfatlarının ne Allah'ın zatı yani kendi ne de ondan ayrı olduğu yolundaki ünlü formülü ortaya atmıştı. Bugün Ehli Sünnet dediğimiz Müslüman çoğunluğun kabul ve inancı Eşari'nin bu formülde dile gelen çözümlemesinden çıkmaktadır.

Gazali'nin kalam ilmine getirdiği yenilik, yöntem yönünden oldu. "Mütakaddim" denilen ilk kalamcılar Grek düşüncesine ait gördükleri mantıktan kaçmalarına rağmen Gazali mantığın kullanılabilirliğine hükmetti. Ki bu tutum Gazali hakkındaki "İslam düşüncesinin gerilemesine neden oldu" iftirasını çürütmek için tek başına dahi yeterlidir. Mantık ve felsefeden istifade eden ve başkalarına da öneren bir adam nasıl olur da düşüncede gerilemeye neden olur?

NİZAMİYE MEDRESESİNİN YILDIZI

Gazali'nin diğer katkılarına gelirsek; İslam geleceğinde inanç ve hukuk ayrı şeyler değildi. Diğer deyişle, kalam ve fıkıh ilimleri bir bütün olmuştur. Bunun nedeni de en basit ifadeyle İslam düşüncesinde teori-pratik ikiliği olmaması. Müslüman, hayata dokunmayacak soyut fikirlerle kendini meşgul etmez ve sağlam bir düşünce temeline dayanmayan davranış, ibadet ve uygulamalardan da kaçınır. Müs-

luman ikilik değil birlik insanıdır.

1058 doğumlu Ebu Hamid el-Gazali, 28 yaşına kadar Nişabur Nizamiye Medresesi'nde tahsil gördü. Bunun dönemin en iyi teoloji tahsili olduğunu söylemek lazım. Selçukluların hâkimiyeti altında medrese eğitimi teknik bir inceliğe ulaşmıştı. Gazale köyünde doğduğu için Gazali veya babası iplikçi (gazzal) olduğu için Gazzali nisbesiyle anılan yoksul genç Ebu Hamid de Nizamülmülk'ün himayesindeki büyük medreselerden

birinde alabileceği en iyi eğitimi almıştı.

Hırsı ve yeteneği sayesinde çabucak yükselen Gazali, 1091'de yani otuz üç yaşında Bağdat Nizamiye Medresesi'ne baş müderris tayin oldu. Bu pozisyonu çağın en

önemli üniversite-

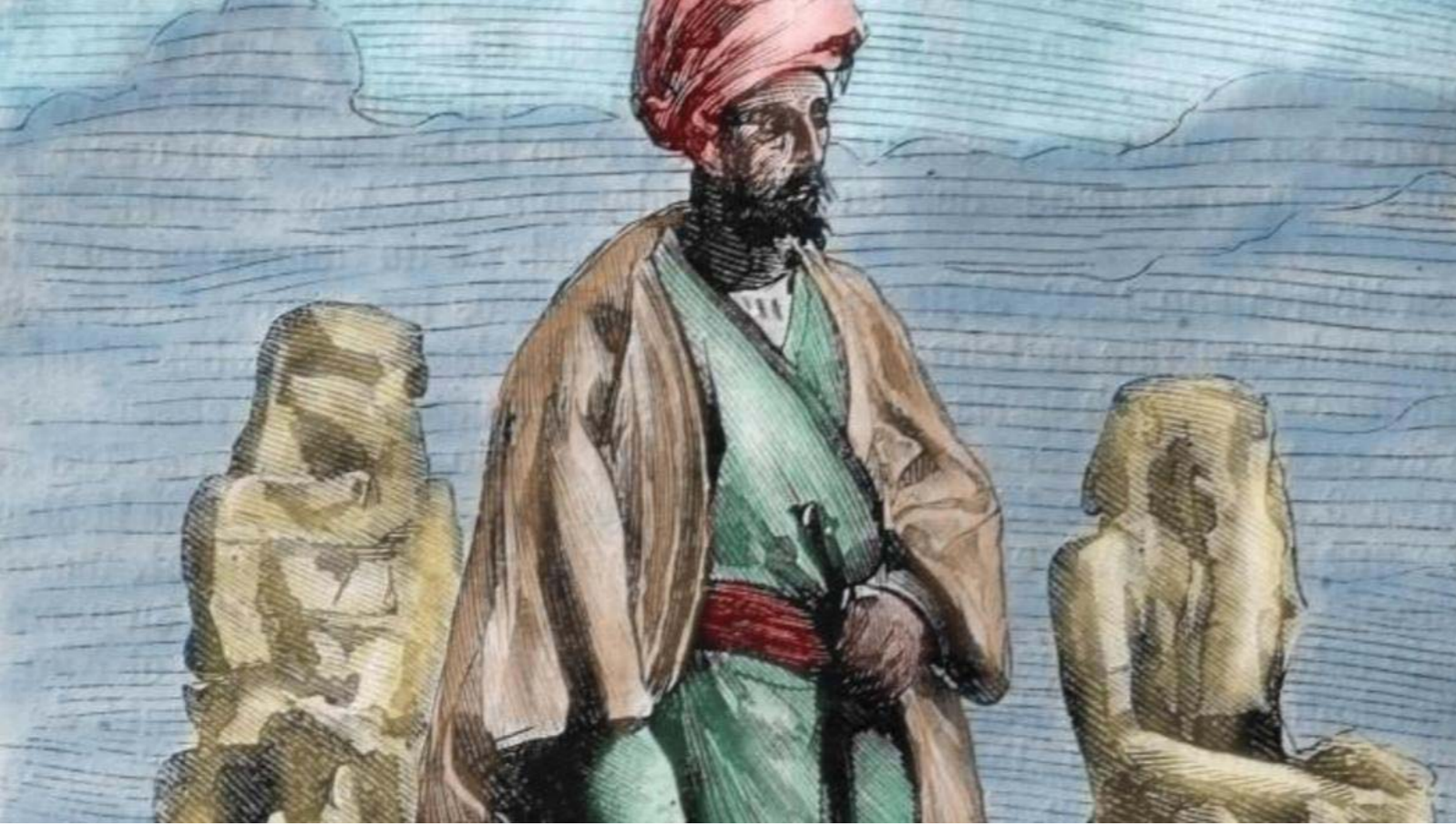
sinin rektörü olarak düşünmek

mümkün. Zirveye ulaşana kadar Gazali birçok tartışmadan galip ayrılmış, pek çok saatler okumuş ve tefekkür etmişti. Bu çalışmaların verimi olarak da birçok eser kaleme almıştı.

Gazali'nin eserlerinin en meşhurları yine filozoflara verdiği cevaplardı. "Makasidü'l-Felasife"de (Filozofların Amaçları) filozofların görüşlerini soğukkanlı bir üslupla inceledikten sonra "Tehafütü'l-Felasife" (Filozofların Tutarsızlığı) adlı eseriyle filozofların tutarsızlıklarını ortaya koyar. Gazali'nin en meşhur ve en çok tartışılan kitabı budur.

ŞEYMA ÇELİKKANAT

İBN BATTUTA

Orta Çağın en büyük seyyahı ve Rihlet-ü İbn Battûta diye bilinen seyahatnamenin yazarıdır. Devrin en önemli seyyahlarında olup dünyayı dolaşmıştır.

İbn Battuta ismiyle meşhur olan seyyahın asıl adı, Şemseddin Ebu Abdullah Muhammed b. İbrahim'dir. 1304'te Tanca'da doğmuştur. Berber kabilelerinden Levatalara mensuptur. Yirmi iki yaşına kadar Tanca'da yaşamış, hukuk ve din tahsilini de buranın medrese (üniversite) sinde yapmıştır. 1325 yılında Hacı olmak amacıyla Mekke'ye doğru yola çıkan Ortaçağ'ın en ünlü Arap gezgini 'hiçbir yoldan iki kez geçmeme' kuralını benimsemiştir. Bunun sonucunda 30 yılda 120 bin km. yol kat etmiştir. İlk defa Hac maksadıyla Hicaz'a doğru yolculuğa çıkmış, İskenderiye'ye kadar uzanan bu seyahatinde uğradığı yerlerde İslâmi mevzuları bilen bir zat olarak halkın ve belde ileri gelenlerinin iltifatlarına mazhar olması, onda devrinin İslam dünyasını tanıma merakını uyandırmış, maceracı ve araştırmacı ruhunu kamçulamış, böylece çeyrek yüzyılı aşan seyahatleri ile Mısır, Suriye, Arap yarımadası, Irak, İran, Doğu Afrika, Anadolu, Kuzey Türk illeri, Doğu Asya, Hindistan, Çin, Endülüs ve Sudan gibi ülkeleri görmüş,

tanımıştır. Sonra da bu sebahatlarının neticesinde, on dördüncü yüzyıl İslam dünyası ile Türk âlemini canlı levhalar halinde seyahatnamesinde aksettirmiştir.

İbn Battuta'nın üç seyahati vardır. Bunların ilki en uzununu olup doğu ve batıda ziyaret etmediği bir yer bırakmamıştır. Gezilerinde en fazla kaldığı yerlerden biri Hindistan, diğeri Çin'dir. Hindistan'da iki yıl, Çin'de iki buçuk yıl kadılık yapmıştır, Dolaştığı her yerde hâkimlerle, kadımlarla, ileri gelenler ve mühim kimselerle tanışmıştır. Onların adetlerini, törelerini, yediklerini, içtiklerini, eğlencelerini en ince bir şekilde tespit etmiş, aralarındaki geçimsizlikleri, entrikaları kavgaları canlı tablolar halinde nakletmiştir. Dindar bir kimse olmak itibarıyla her gittiği yerde, işittiği din adamları ile tanışmış mukaddes makamları ziyaret etmiş, dini müessesler hakkında malumat toplamıştır. İslam âlemine ilk defa Hint fakirlerinden, Anadolu ahilerinden ve İran hatimle-

rinden bahseden seyyah o olmuştur. Bu yönü ile ayrı bir değer taşır.

İbn Cüzey, İbn Battuta'nın hatıralarını yazma işini 1355 yılının Ocak ayında tamamlamıştır, İbn Battuta 1369 yılında vefat etmiştir.

YOLCULUKLAR

İlk yolculuğunda Kuzey Afrika'dan geçerek Mısır'a varmış, Nil vadisinden birinci şelaleye kadar gitmişti. Yalnız o sırada bu bölgede savaş yapılmakta olduğu için geri dönerek Suriye'ye burada da fazla kalmayarak İran'a ve ikinci defa Mekke'ye gelmiş, buradan da

Kıpçak eline kadar uzanmıştır.

İbn Battuta Kıpçakların yaşayışı üzerine çok ilgi çekici bilgiler vermiştir.

Battuta 1342'de 2000 atlı ile Çin'e gitmek üzere yola koyulmuştu. Çin imparatoruna birçok yüksek değerde hediyeler götürüyordu. Kervan yolda yerli kabilelerin hücumuna uğradı, yağma edildi. İbn Battuta da Delhi'ye dönmek zorunda kaldı ikinci defa yola çıkışında önce Malakar kıyılarına geldi, burada deniz yolculuğuna elverişli rüzgârları beklemek için üç ay kaldı.

İbn Battuta, Tombukta'ya kadar gitti. Coğrafya bakımından İbn Battuta Sudan ile Nijerya bölgesinin gerçek kâşifi sayılmaktadır. Zengibar Hint -Kuş, Maldiv adaları ve Sumatra'ya dair verdiği bilgiler sonradan kaptan Gudlain, J.Wood Soltorgraje gibi batılı gezgin ve uzmanlarca doğrulanmıştır.

İbn Battuta Asya ve Afrika'nın birçok ülkeleri hakkında coğrafya ve tarihle ilgili pek değerli bilgiler verir. Bunlar arasında Sudan'daki zenci Manding Devleti hakkındaki notları ile bu devleti unutulmaktan kurtarmıştır. Bundan başka kitabın Hindistan bölümünde bu ülkenin tarihini anlatmakla yetinmemiş, buradaki sosyal sınıflar, toplum hayatı ve gelenekler üzerinde çok zengin bilgiler vermiştir.

Osmanlı devletinin kuruluş çağında Anadolu'daki Türk beylikleri üzerine de İbn Battuta'nın kitabında çok zengin bilgiler vardır. Bu ara Osman Bey'in

oğlu Orhan Gazi'ye çok önemli bir yer ayırmıştır. Osmanlı devletinin temel müesseselerini meydana getiren Orhangazi'nin yüze yakın kalesi olduğunu, bu büyük devlet başkanının durup dinlenmeden bunları kontrol ettiğini ve daima cenge hazır olduğunu överek anlatır. Anadolu'ya dair verdiği bilgiler arasında ahilere dair olanlar çok ilgi çekicidir. İbn Battuta çifte bir sosyal gaye ile kurulmuş olan Ahiliğin tüzükleri buyrukları üzerine geniş bilgiler verdikten sonra, büyük askeri şeflerin bu ahilerden seçildiğini de söyler. Ayrıca Anadolu'dan şöyle bahseder:

“Rum diyarı diye bilinen bu ülke, dünyanın belki en güzel memleketi! Allah Teâlâ güzellikleri öbür ülkelere ayrı ayrı dağıtırken burada hepsini bir araya toplamış! Dünyanın en güzel insanları, en temiz kıyafetli halkı burada yaşar ve en leziz yemekler de burada pişer. Allah Teâlâ'nın yarattığı kullar içinde en şefkatli olanlar buranın halkıdır.”

“İbn Battuta'nın tarih bilimi açısından yazdığı ikinci el kaynaklar günümüzde birçok coğrafyada ki bilgilerin tarafımıza ulaşması açısından manidardır. Gezi notları bilimsel bir kaynak sayılmasa da o döneme ulaşılabilecek kaynak sayısının azlığı, İbn Battuta'yı günümüz okumaları açısından bir adım öne çıkarmıştır. Disiplinli bir yaşantısı, sosyal sınıflarla iç içe yaşantısı, gözlemlerinin objektifliğe yakınlığı O'nun önemini ortaya koymaktadır.. Osmanlı Devleti'nde çağdaşı Şeyh Edebalı'nın Osman Bey'e nasihatinde söylediği gibi 'Hayvan ölür, semeri kalır; insan ölür eseri kalır. Gidenin değil, bırakanın ardından ağlamalı... Bırakanın da bıraktığı yerden devam etmeli' düsturuyula eser bırakan ve bıraktığı yerden devam edilmesi gereken bir seyyah olması açısından manidardır.”

Ülku Nur KÜÇÜKÇELEBİ

“Kitabıma, okuyana mutluluk getirsin ona doğru yolu getirsin diye Kutadgu Bilig adını koydum. Ben sözlerimi söyledim, düşüncelerimi yazdım. Bu kitap her iki dünya için de doğruyu gösteren bir rehberdir, yardımcı bir eldir. Dosdoğru bir söz söyleyeyim size: Her iki dünyayı da devletle elinde tutabilecek kişiden daha mutlu kimse yoktur. Önce Gündoğdu’yu tanıtayım. O bir hükümdardır, doğru yasayı (töre) temsil eder. Aydıldu ile mutluluk güneşi doğar, o da mutluluğun (kut) temsilcisidir. Ögüdülmüş aklı, Oğurmuş akıbeti temsil eder. Ben sözlerimi bu dört değer (doğru yasa, mutluluk, akıl, akıbet) üzerine kurdum. Okuduğunda anlayacaksın, dikkat et.”

Asıl din yolu komşusu açken tok yatmamak, zarar ve zarara, zararlarla karşılık vermemektir.

“Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz, müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.” (Hadis-i Şerif)

diyor Efendimiz. Yusuf Has Hacib’in de aslında hayat gayesi olmuş bir söz diyebiliriz. Kutadgu Bilig adlı kitabında bahsediyor hayat gayesinden ve insanların gayesi olacak sözlerden. Bunlar bazı alegorik ifadelerle sanatsal aynı zamanda öğretici bir şekilde aktarılıyor mutluluğu arayanlara. Kitap bir ilkler kitabı... Ama aslında bizi ilgilendiren ilklerden çok içerisinde yer alan bilgiler. Hepsini birbirinden güzel olan cümlelerden oluşmuş bu engin denizden bir damla paylaşıyorum sizinle:

Elini uzatarak gökteki yıldızları tutsan ve başın göğe değse bile, sonunda sen yine yerdesin.

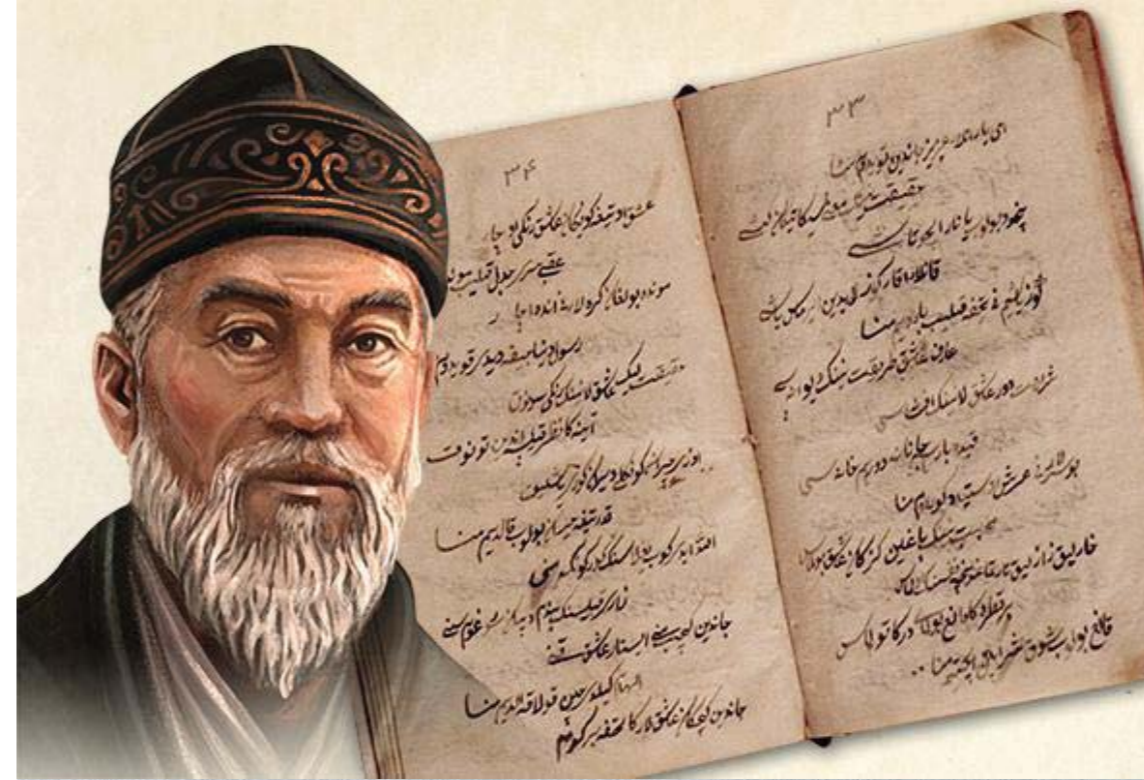
Ayrıca bir astronom olan Yusuf Has Hacib, astronomi bilimini öğrenmek isteyenlerin geometri ve hesap kapısından geçmesi gerektiğini söyler. Toplama, çıkarma, çarpma bölme, bir sayının iki katını yarisini ve karekökünü alma işlemlerini bilen, yedi kat göğü avucunun içinde tuttuğunu, her şeyin hesaba dayandığını söyler.

MUTLULUK ERİ YUSUF HAS HACİB

“Bu dünya renkli bir gölge gibidir, onun peşine düşersen kaçır; sen kaçarsan o seni kovalar...”

...demiş Yusuf Has Hacib, hakikaten ne anlatmak istemiş burada Has Hacib? Dünyada iken ya kaçıyor ya kovalanıyorsak, rahatı bulamıyorsak ne değeri var yaşamamızın değil mi? (!) Belki de rahata ulaşmak istememiz başlı başına hatadır, zorluklar yaşamımızı çekilebilir kılandır... Belki...

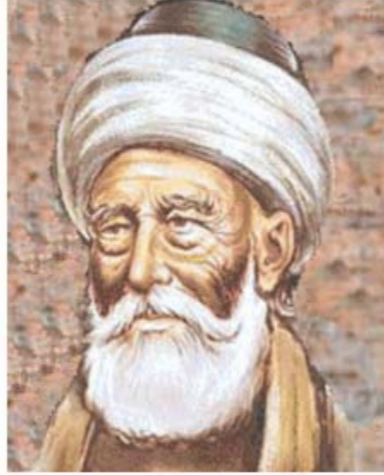
Dinine son derece sadık olan Has Hacib, öteki dünya için bu dünyadan elini ayağını çekip yalnızca ibadetle meşgul olmanın doğru olmadığını savunur. Çünkü ona göre böyle bir insanın ne kendisine ne de başkasına hayrı vardır; oysa başkalarına yararı olmayanlar ölümlere benzer; insanın seviyesi de toplumun içinde belirlenir. O halde asıl din yolu neydi?

Yusuf Has Hacib değerli eseri Kutadgu Bilig de bunları yazmıştır. Ona göre ilim bir meşaledir, geceleri yanar ve insanlığa doğru yolu gösterir. Bu nedenle Has Hacib âlimlere hürmet gösterilmesi ve ilimlerinden yararlanmaya çalışılmasını ister. Yusuf Has Hacib, MEB’in 100 Türk Edebiyatçısı içinde de yer almaktadır. İnsan inciyi denizden çıkarmayı bilmezse, o, ha inci olmuş, ha çakıl taşı!

EZGİ GEZER

İSTANBUL'UN FETİH MÜJDESİNİ VEREN HACI BAYRAM-I VELİ HAZRETLERİ

Sude Naz Öztürk

Doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi olmamakla beraber bazı kaynaklarda doğum tarihi olarak 1352 yılı yazmaktadır. Asıl ismi Numan'dır. Babasının ismi Ahmed, annesinin ismi Fatma Hanım'dır.

Numan küçük yaşlardan itibaren yaşadığı bölgede devrin ileri gelen alimlerinden ilim tahsilinde bulunmuştur. Gençlik yıllarında medrese eğitimi alarak, buralarda; Tefsir, Fıkıh, Hadis, Matematik, Felsefe, Arapça, Farsça ve Edebiyat gibi dersler okumuştur. İcazetini aldıktan sonra, Ankara'da Kara Medrese'de müderrislik yapmaya başlamıştır. Genç Numan Kara Medrese'de ders verdiği sıralarda, devrin meşhur alimlerinden olan Şeyh Hamidi Aksarayı(Somuncu Baba) 'nin daveti üzerine Kayseri'ye yola çıkar. Aksarayı Hazretleri'ne bir bayram sabahı kavuşmasından dolayı hocası ona "Bayram" ismini koymuştur. O tarihten sonra Numan yerine Bayram ismini kullanır. Bu ziyareti esnasında Aksarayı Hazretleri, talebesi Bayram'a zahir ilimlerle batın ilimlerini kendisine manevi bir işaretle göstermiş ve ikisi arasında seçim yapmasını istedi. Gönlü tasavvufi bir aşkla yanıp kavrulan Bayram, hocasının yanında kalarak tasavvuf eğitimine başlar.

Genç Bayram, 1394 senesinde hocası ile birlikte Bursa'ya gider ve orada Yeşil Medrese'de müderrislik yapmıştır. 6 sene sonra hocasıyla birlikte Bursa'dan ayrılıp, önce Şam-ı Şerife daha sonra Mekke, Medine'ye giderek Hac vazifesini yerine getirirler. Hacı Bayramı Veli, hacc dönüşünde hocası Aksarayı Hazretlerinden icazet alarak, hocasının 1412 yılında vefaatiyla birlikte Ankara'ya hizmet etmeye gider. Ankara'da dergahını kurup, insanları irşada başlar. Belli bir zaman sonra kurmuş olduğu ve kendi ismiyle anılan "Bayramilik" tarikatını kurar. Bu yıllarda Akşemseddin Hazretleri, Hacı Bayramı Veli'ye talebe olur. Hacı Bayram-ı Veli Hazretlerinin halkı irşad ile gönülleri fethetmesi bazı çevreleri rahatsız etmiş ve devrin padişahı Sultan İkinci Murad'a şikayet edilmiştir. O devirlerde devletin Şeyh Bedrettin isyanını yeni bastırması, ister istemez devlet otoritesinin tereddütle yaklaşmasına sebep oldu. Fakat Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri'nin konuşmaları ve hareketleri başta padişah olmak üzere tüm herkesin gönlünü ferahlatmış, yapılan ihbarların asılsız olduğu anlaşılmış ve Hacı Bayram'a çok büyük muhabbet beslemişlerdir. Padişahın teklifi üzerine Hacı Bayram iki ay Edirne'de Eski Cami'de vaaz verir. Hacı Bayram-ı Veli Hazretlerinden çok etkilenen Sultan, bu büyük alimi hürmet ve sevgi içerisinde Ankara'ya uğurlar ve Hacı Bayram'a beslediği muhabbetten dolayı talebelerini vergiden muaf tutar.

Hacı Bayram-ı Veli, bilim ile tasavvufu birleştirmeyi başaran bir alimdir. Medreselerde ders verdiği dönemlerde İslamiyet'i ilmi açıdan incelemiş, talebeler yetştirmiş ve daha sonra kendisini tamamen tasavvuf yoluna adanmıştır. Hacı Bayram, halk içinden uzaklaşarak Hakk'ı aramaya yerine, Halk içinde Hakk ile birlikte olma yolunu seçmiştir. Herkesi çalışmaya teşvik etmiştir. Talebelerini toprağı işlemeye, el sanatlarına yönlendirmiştir. Orta Asya'dan Anadolu'ya göç eden göçebe Türklerin yerleşik hayata geçmesini sağlamıştır. Göçebe Türklerle, yerleşik hayatta olanları, Ensar ve Muhacirin kardeşliği ile birbirlerine kardeş eylemiştir. Yaptığı vaazlarda devamlı birlikten bahsetmiş, Anadolu'da Türk birliğinin sağlanmasını telkin ederek, halkı Osmanlı Devleti çatısı altında birleşmeye çağırmıştır. Hacı Bayram-ı Veli'nin ortaya koyduğu, tüm köylülerin ortaklaşa hasadı toplama olayı olan imece günümüzde dahi Anadolu'da uygulanan bir sistemdir. Hacı Bayram-ı Veli, vefatına yakın Sultan İkinci Murad Han'ı ziyaret için Edirne'ye gider.

Edirne Sarayı'nda Sultan, Hacı Bayram-ı Veli'yi misafir ettiği esnada kendisine; "-Hocam nice dir Konstantiniyye'yi feth etmek arzusu ile gönlüp adeta yanıp tutuşmaktadır. Peygamber Efendimiz(s.a.v) müjdelediği mübarek komutan olmak isterim. Allah'ın izni, Evliyayı Kiram'ın himmet ve berekati ile İstanbul'u feth eden komutan olmak isterim. Bu İstanbul ümmeti Muhammed'e lazımdır. Peygamber Efendimiz(s.a.v) müjdelediği kumandan olmak ne ulvi bir mertebe. Hocam dua buyursanız," der. Bunun üzerine Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri duaya durur ve bir süre sonra Sultan Murad'a dönerek şöyle der; "-Sultanım, Cenab-ı Allah ömrü şerifinizi, ve devleyi aliyenizi hayırlı eylesin. Fakat İstanbul'un fethi size nasip olmayacak. İstanbul'un fethini siz göremeyeceksiniz, ben dahi göremeyeceğim " der. Bu sözler üzerine Sultan Murad, heyecan içinde "-Peki hocam bu mübarek amel kime nasip olacak" demesi üzerine; Hacı Bayram-ı Veli: "- İstanbul'un Fethi yeni doğan şehzadeniz Mehmed (Fatih Sultan Mehmed) ile bizim Akşemseddin'e nasip olacak" demiştir.

Muhammed Üftade Hazretleri, Akbiyık Sultan, Eşrefoğlu Rumi, Akşemseddin gibi birçok alim yetiştiren Hacı Bayram-ı Veli Hazretleri 1430 yılında Hakk'a yürüdü. Cenaze namazını vasiyeti üzerine Akşemseddin Hazretleri kıldırdı.

Kibir bele bağlanan taş gibidir, onunla ne yüzülür, ne de uçulur.

Hacı Bayram-ı Veli

*1430 da hayata gözlerini
yuman şair bir ilahisinde
şöyle der:
Bilmek istersen seni,
Cân içinde ara cânı.
Geç cânından bul ânı,
Sen seni bil, sen seni*

Ve bir nasihatinde şu şekilde seslenir: "Hiddet ve kin hakikati gören gözleri kör eder." Yani şöyle der: Bir insana karşı duyduğumuz nefret o insanın iyi yönlerini görmememize sebep oluşturur. Ve şöyle devam eder "öfke iyi düşünmeyi daraltır, yanıltır." Aslına bakacak olursak bu bizlere pek yabancı gelen bir söz değil, şuna benziyor Öfke ile kalkan zararlar oturur ne zaman ki öfkeyle hareket edersek öfkeli bir durumda bir şeyler düşünsek her daim zarara ve ziyana uğramışızdır. Bu da zihnimizi ne kadar daraltıp, yanılttığına örnektir bir bakıma.

MAZİDEN ÂTİYE

Bu belimden yükselen, arşı sallayan çınar.
Korkutma beni şeyhim ahvalimiz ne çıkar?

Kerim kitap önünde bir gece diz çökmüşüz
Mevla hoşnut olmuş ki yedi asır at sürmüşüz.

Naçizane adımız Osman derler kulunuz
Şefaath Rasulullah. Bir dua buyurunuz.

Derdimiz kabul bulmuş, Ağuş göğre açılmış
Bir müjde bahşolmuş ki çağlar yolu şaşırılmış

Namımız kıyamete, mahşere dek duyuldu
Öyle dehşetliydi ki bir çan sesi duyuldu.

Ne vakit ki gönlümüz amacından sapıttı
Gaza cihat yerine bir huriye takıldı.

Nifak tohumları yeşerdi birer birer
Koca imparatorluk sanma bir günde çöker

Önce cübbe atıldı sonra sarık sonra fes
İmdat imdat yetişin, sönmekte kutlu nefes.

Ne vakit ki çan sustu üç azınlık kin kustu
Bir medeniyet bayrağı o vakit bize küstü.

Hasta adam tükendi bitti yatağında
Artık gayrimüslim rey verir otağında

Gözü dönmüş sırtlanlar pay kopardı tek tek
Bu şanlı millete kaldı son bir seçenek.

O kadim askerler cengâverce dövüştü
Tekrar nasip olmasın marş kâğıtla buluştu.

Ne cumamız kaldı ne dilimiz, lehçemiz.
Tarumâr oldu bizim imrenilen bahçemiz.

Bir ezanımız var idi onu da mahvettiler
Bilal-i Habeşî'yi mezarında kahrettiler.

Ne var ki O Yaradan bu millete zulmetmez
Asım'ın neslinden arslanlar hiç tükenmez.

Şimdi o medeniyet kundakta bir bebektir
Bize daha kuvvetli, güçlü Ömer gerektir.

Unutma o kutlu kan canından hiç kesilmez
Göklerden gelen öğüt konuşurken durulmaz.

Ey Türkün oğlu imtihan ateşledir.
Kurtuluşun ancak kâfire güreşledir.

- Hiç -

SOLUKSUZ

BERNA BÜLBÜL

Seni okuyorum ben daha çok,
Sen olmak istiyorum.
İşlemek istiyorum her bir zerreni ruhuma
Bağcıklarını bağla
Kaybetmek istemem seni bu kargaşada
Bulutlar da birikmiş başının üzerinde
Ne düşünürsün böyle uzunca
Uzayınca geceler,
Yüzün göz kapaklarımda geziniyor
Hüzün istila ediyor kalbi yavaşça
Ve sen bir o kadar uzağında

Seni okuyorum ben daha çok
Seninle susmak istiyorum
Kısa cümleler üzerine
Uzun yorgunluklar yatırıyorum
Atıyorum tüm kötülükleri kafamdan
Sakin ol dedin ya bana
Sevginden delirdiğimi bilmeden
Yüzünü asma
Başka bir intiharı daha kaldıramam anla
Yağmurlar yağdırmış gözlerin gözlerime
Nasıl isledin içime böyle
Öyle gelince birden;
Gönüle sığmıyor sevdan
Bana bilmediğim bir şey söyle
Ki son bulsun bu eksik cümle.

GENİŞ KÜLTÜRLÜ MÜTEFEKKİR DİN ALİMİ ELMALILI MUHAMMED HAMDİ YAZIR

Şiirinden de anlaşılacağı gibi Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır içi ilahi aşkla dolu bir din âlimi, ünlü Kur'an tefsircisidir. Selam olsun böylesi temiz kalpli insanlara! Ruhları şad olsun.

Sizlere Elmalı Muhammed Hamdi Yazır hakkında bilgi vermek üzere yazımı kaleme aldım. Darul Hikmeti'l İslamiye'de görevli olan Elmalılı evkaf nazırı olarak görev yapmıştır. TBMM Kuran'ın Türkçeye çevrilip anlaşılması kararına varınca bu teklifi Diyanet İşleri Elmalılı'ya yapmıştır, o da kabul etmiştir. Elmalılı'nın seçilmesinde ve bu görevin ona teklif edilmesinde Diyanet'teki Abdullah Azmi Efendi'nin rolü büyüktür. İslam'a yaklaşımları da benzerlik gösterir. Çünkü bu kutsi görevi sıradan biri değil de alanında ehil, Osmanlı'nın son dönemini bilen, Cumhuriyet'in ilk dönemine şahit olan, fıkıh, tasavvuf ve sosyal bilimler konusunda uzman olan bu şahsiyet layık görülür. Amaç Kur'an'ın anlaşılması ve tercüme edilmesidir. Elma-

lılı Hamdi Yazır bu görevi layıkıyla umulandan daha iyi bir şekilde yapmıştır, vefat etmeden önce eserini tamamlamıştır.

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır, (1878-1942) büyük bir tefsir âlimidir. Atatürk, 1926'da kendisine Kur'an'ı Türkçe tefsir etmesi görevini verdi. Bu görevi verirken Kur'an'ı bozacaksın, tahrif edeceksin, eğip bükeceksin, bazı ayetleri çıkarıp ekleyeceksin falan demedi, bunu aklının ucundan bile geçirmedi. Atatürk'ün niyeti dinde reform yapmak değil, dini halkın asıl kaynağından doğru biçimde öğrenmesini sağlamaktı. Atatürk istedi ki Türkler, sahanın en iyi âlimi ve otoritesi olan Elmalılı'nın kaleminden kitapları olan Kur'an'ı anlasınlar ve öğrensinler. Böylece Hak Dini Kur'an Dili (Kuran'ı Kerim'in Türkçe Tefsiri) kitabı çıktı ve Atatürk'ün emriyle 1935 yılında matbaaya verildi. Atatürk'ün Elmalılı'ya yazdırdığı bu tefsir, günümüzde bile önde gelen İslam âlimleri tarafından da hâlâ en güvenilir tefsir olarak kabul edilmektedir. Bu tefsirin önsözünde şu ifadeler yer alır: "Ben halis Anadolu'ya Öz Oğuz, Yazır Türküyüm. On beş yaşında İstanbul'a geldim. Ne Arabistan'a gittim ne Türkistan'a. Ne İran'ı gördüm ne Frengistan'ı. Öğrendiğimi bu vatanda öğrendim. Yazır'ın Kayı, Kınık, Bayındır, Eymir, Avşar gibi büyük Oğuz kabilelerinden biri olduğunu da Divan-ı Lügati't-Türk'ten öğrendim. İrandan çıkan yünden, Avrupada bükülen ipten, Türk tezgâhında dokunan halıyı Türk malı tanıdım. Bir binanın mimarisi Türk olmak için bütün kerestesi yerli olması lâzım değildir diye işittim. Afrika madenlerinden çıkmış altının üzerinde bir Türk sikkesi gördüğüm zaman ona Afrika'nın değil, bizim altınımız dedim. Ruhî-i Bağdadî'nin: "Sanma ey hâce ki senden zer ü sîm isterler / Yevme lâ yenfeu'da kalb-i selîm isterler..." (Ey hoca sanma ki senden altın ve gümüş isterler. Hiçbir şeyin fayda vermeyeceği günde tertemiz ve sapasağlam bir kalp isterler.) sözünü duyduğum vakit bunu Türkçeden başka bir lisanın edebiyatına kaydedemediğim gibi Türkçenin en güzel sözlerinden tanımakta tereddüt etmedim."

Ayrıca Atatürk'ün bu tefsiri yaptırırken bazı şartları da bulunmaktaydı. Bunlar:

- 1-Ayetler arasında münasebetler gösterilecek.
- 2-Ayetlerin iniş (nüzul) sebepleri kaydedilecek.
- 3- On okuma tarzını geçmemek üzere kıraatler hakkında bilgi verilecek.
- 4-Gerektiği yerlerde kelime ve terkiplerin dil izahları yapılacak.
- 5-İtikatta ehli-sünnet ve amelde Hanefi mezhebi-

ne bağlı kalınmak üzere ayetlerin ihtiva ettiği dini, şer'i, hukuki, içtimai ve ahlaki hükümler açıklanacak. Ayetlerin ima ve işarette bulunduğu ilmi ve felsefi konularla ilgili bilgiler verilecek.

Özellikle tevhit konusunu ihtiva eden ibret ve öğüt mahiyeti taşıyan ayetler genişçe izah edilecek.

Konuyla doğrudan ya da dolaylı ilgisi bulunan İslam tarihi olayları anlatılacak.

6-Batılı müelliflerin yanlış yaptığı noktalarda okuyucunun dikkatini çekecek gerekli açıklamalar yapılacak.

7-Eserin başına Kur'an hakikatini açıklayan ve Kur'an ile ilgili bazı önemli konuları izah eden bir mukaddime (önsöz) yazılacak.

Bu yönergeler doğrultusunda yazılan eser hala en büyük tefsirler arasında yerini alacak derinliktedir.

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır yaptığı tefsirlerin yanında ayrıca Avrupaî tarzda bir meşrutiyet yerine şeriatı uygun bir meşrutiyet modeli geliştirmek için çalışmalar yaptı. Beyazıt Medresesi'nde iki yıl süren dersiamlik görevinden sonra II. Meşrutiyet'in ilk meclisine Antalya mebusu olarak girdi. II. Abdülhamid'in tatman indirilmesine rızâ göstermeyen fetva emini Nûri Efendi'yi ikna edip fetva müsveddesini yazmak suretiyle bu konuda etkili bir rol oynadı. Daha sonra Şeyhülislâmlık Mektûbî Kalemî'nde görev aldı. Mekteb-i Nüvvâb ve Mekteb-i Kudât'ta fıkıh, Medresetü'l-mütehassısın'de usûl-i fıkıh, Süleymaniye Medresesi'nde mantık, Mülkiye Mektebi'nde vakıf hukuku dersleri okuttu. 1915-1917 yıllarında huzur derslerine muhatap olarak katıldı. Elmalılı, İslâm ümmetinin içtimai vicdanını kaybetmesinin büyük felâketlere sebep olacağını, Müslümanları Avrupalılaştırmanın bir hata olduğunu ve kurtuluşun Avrupa'yı içimizde eritip kendi değerlerimizi

korumakla mümkün olabileceğini yazılarında ısrarla belirtmiştir. Ona göre Batı'nın değerlerinden değil ilminden faydalanmak gerekir. Çünkü insanlar ancak İslâmî esaslara bağlı kalmakla mutlu olabilirler. Esasen insanlık kendi türünü devam ettirebilmek için bir gün mutlaka İslâmiyet'i benimsemeye mecbur kalacak ve gelecekte İslâm dini daha iyi anlaşılıp uygulanacaktır. Elmalılı felsefi düşünce ve pozitif ilimler alanında da sağlam bir anlayışa sahiptir. Nitekim dinî endişelerle pozitif ilimlerin önüne engel konulmaması gerektiğini kuvvetle savunmuştur.

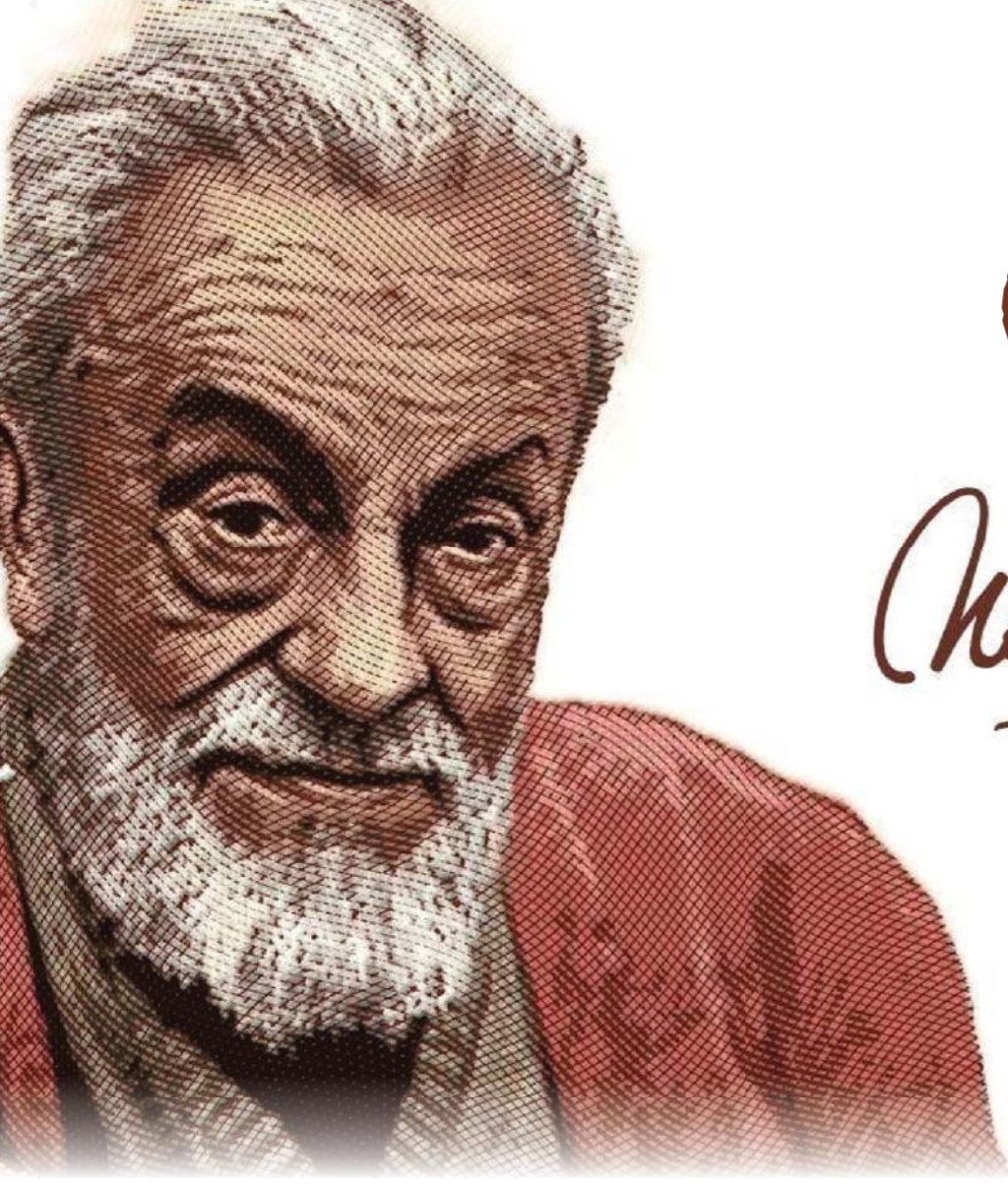
ESERLERİ

Hak Dini Kur'an Dili adlı eseri kırk sekiz yaşında iken başlayıp altmış yaşında tamamladığı tefsiri olup en meşhur eseridir. İlk defa Diyanet İşleri Reisliği tarafından yayımlanan eserin (İstanbul 1935-1938) daha sonra birçok baskısı yapılmıştır. Hak Dini Kur'an Dili'nin dayandığı temel kaynaklar ve taşıdığı kültürel muhteva, ana hatlarıyla ve büyük çoğunluğuyla İslâmî ilimlere aittir. Yalnız eserin yazıldığı dönemdeki seviyesiyle Batı kültürüne de aşina olduğu, geleneksel

Doğu kültürüyle uyuşan noktalarda ayetlerin tefsirlerinin bu kültüre ait yeni unsurlarla beslenerek takviye edildiği, çelişme ve çatışma bulunan noktalarda da diyalog, tartışma, hatta hesaplaşmaya girildiği görülür. Eserde Batı kültürünün XX. yüzyılın ilk yarısında ulaştığı seviye ile izlenebilmesi ona ayrı bir önem katar.

Ayrıca İrşâdü'l-ahlâf fi ahkâmî'l-evkâf, Hz. Muhammed'in Dini İslâm, Metâlib ve Mezâhib, İstintâcî ve İstikrâî Mantık adlı kitaplarıyla İslam ve bilim alanında hizmetleri azımsanmayacak kadar çoktur.

PINAR KAZLI

ÇİLE

Necip Fazıl

Esra Çoban

“Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.”

Çile Necip Fazıl Kısakürek' in bütün şiirlerinin yer aldığı bir eseridir. Necip Fazıl “*Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum, gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum*” dediği yıllardan, tasavvufi hayatına kadar yazmış olduğu şiirleri Çile adını verdiği eserinde yayımlamıştır. Çile onun baş şiirlerinin ilkinin adıdır. Genç yaşta yazdığı Kaldırımlar serisi bu kitapta bulunur. Bu şiir kitabından beğendiğim birkaç mısrayı sizlerle paylaşmaya başlamak isterim.

“Atomlarda cümbüş, donanma, şenlik;
Ve çevre çevre nur, çevre çevre nur.
İç içe mimari, iç içe benlik;
Bildim Seni ey Rab, bilinmez meşhur!”

Burada benim en ilgimi çeken kısım “*iç içe benlik*” oldu, Yunus Emre de “*Bir ben vardır bende, benden içeri*” demez miydi? Necip Fazıl kitabın bölümlerini: Takdim, Allah, İnsan, Ölüm, Şehir, Tabiat, Kadın Korku, Daüssıla, Ukde, Hafakan, Dekor, Tecrit, Kahramanlar, Dava ve Cemiyet, Poetika olmak üzere ayırmıştır. Paylaştığım örnek, Allah ana başlığın altındaki kitaba da adını veren ilk şiir Çile'den. İnsan bölümünde

“*Biri Aşk biri nefret: bizim kanadımız çift... Ateş saçmalı ki nur, erisin kapkara zift...*”

diyerek Einstein'nin “*Aptallara göre insanlar; ırk, cinsiyet, milliyet, yaş, statü, renk, din ve dil başta olmak üzere 8'den fazla kategoriye ayrılırlar. Halbuki olay bu kadar komplike değildir. İnsanlar sadece 2'ye ayrılırlar: İyi insanlar ve kötü insanlar.*”

dediği sözünü de sanki parmak basmaktadır. Şehir bölümünde, Canım İstanbul şiiri ile İstanbul'a olan sevdasını dile getirmektedir Şair. Dekor bölümünde ise şehir hayatının bizden aldıklarını, çocukluk anılarını gözümüzde canlandırır mışçasına anlatmıştır Evim şiirinde, aynı zamanda şair bu şiirde apartman kavramını “*Seni yiyip bitiren kırk katlı ejder oldu;*” ile açıklayıp devamında “*Komşuluk, mana ve ruh ne varsa heder oldu*” deyip sitemini aynı şiirde şöyle güzel imgelerle bildirmeye devam etmiştir

“*Bir yeni nesil geldi, üst üste binenlerden;
Göge çıkayım derken boşluğa inenlerden...*”

Bu tavsiye köşemizde şiir alıntılarımızı Necip Fazıl'ın zamanın izafiliğini anlatan, ölmeden önce yazdığı son şiiri, kitabın hafakan bölümünde bulunan Zehir ile tamamlamak isteriz ve kitabı okumanızı tavsiye etmekle beraber sabırsızlıkla okumak isteyenler için kütüphanemizde bulunduğunu bildiririz.

ZEHİR

Çocukken haftalar bana asırdı;
Derken saat oldu, derken saniye...
İlk düşünce, beni yokluk ısırdı:
Sonum yokluk olsa bu varlık niye?

Yokluk, sen de yoksun, bir var bir yoksun!
İnsanoğlu kendi varından yoksun...
Gelsin beni yokluk akrebi soksun!
Bir zehir ki, hayat özü faniye...
(Mayıs 1983)

KALDIRIMLAR

Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında;
Yürüyorum, arkama bakmadan yürüyorum.
Yolumun karanlığa sapsız noktasında,
Sanki beni bekleyen bir hayal görüyorum.

Kara gökler kül rengi bulutlarla kapanık;
Evlerin bacasını kolluyor yıldırımlar.
İn cin uykuda, yalnız iki yoldaş uyanık;
Biri benim, biri de serseri kaldırımlar.

İçimde damla damla bir korku birikiyor;
Saniyorum, her sokak başını kesmiş devler...
Üstüme camlarını, hep simsiyah, dikeyor;
Gözüne mil çekilmiş bir âma gibi evler.

Kaldırımlar, çilekeş yalnızların annesi;
Kaldırımlar, içimde yaşamış bir insandır.
Kaldırımlar, duyulur, ses kesilince sesi;
Kaldırımlar, içimde kıvrılan bir lisandır.

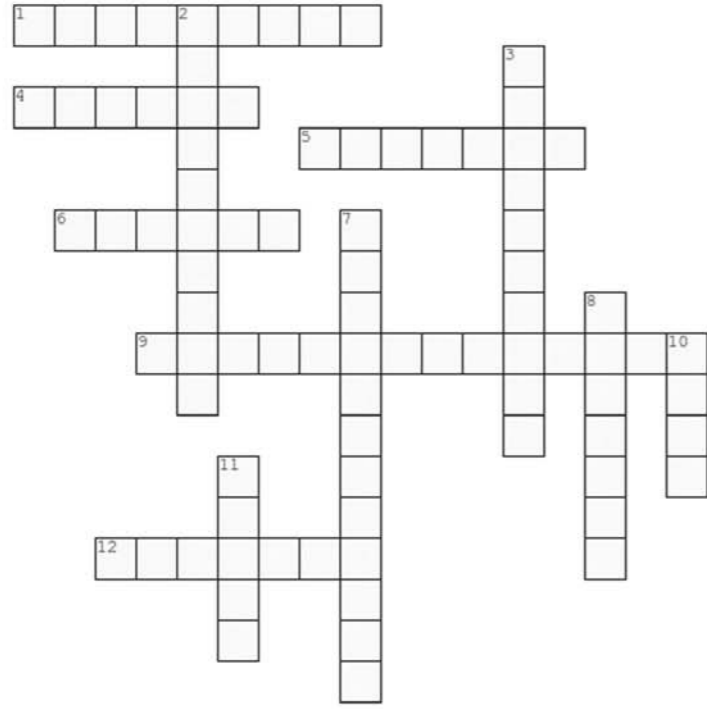
Bana düşmez can vermek, yumuşak bir kucakta;
Ben bu kaldırımların emzirdiği çocuğum!
Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta;
Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğum!

Ben gideyim, yol gitsin, ben gideyim, yol gitsin;
İki yanımdan aksın, bir sel gibi fenerler.
Tak, tak, ayak sesimi aç köpekler işitsin;
Yolumun zafer tâkı, gölgeden taş kemerler.

Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim;
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.

Uzanıverse gövdem, taşlara boydan boya;
Alsa buz gibi taşlar alnımdan bu ateşi.
Dalıp, sokaklar kadar esrarlı bir uykuya,
Ölse, kaldırımların kara sevdalı eşi...

KELİME YERLEŞTİRME

Soldan Sağa

1. Yazdığı yazılarla Anadolu'yu öven seyyah
4. 2018 yılının ithaf edildiği Fuat isimli bilim ve fikir adamımızın soyadı
5. Konya yla bütünleşmiş tasavvufçu
6. Tuluatta en önemli kişi sayılan tiyatroçunun adı
9. İstanbul'u Fatih Sultan Mehmet'in fethedeceğini söyleyen tasavvufçu
12. Tehafütü'l-Felâsife eserinin yazarı

Yukarıdan Aşağıya

2. Aldığı ödülü Atatürk ve Kurtuluş Savaşı Müzesinde oluşturulan özel bölümde sergilenen bilim adamı
3. Tabduk Emre'ye tabi olan tasavvuf ehli
7. Yusuf Has Hacib'in eserinin adı
8. tannbilim
10. Türk müziğinin kurucusu olarak bilinen isim
11. TBMM Kuran'ın Türkçeye çevrilip anlaşılması görevini verdiği kişinin soyadı

SUDOKU

5	3			7				
6			1	9	5			
	9	8					6	
8				6				3
4			8		3			1
7				2				6
	6					2	8	
			4	1	9			5
				8			7	9

		4	6	7	8	9			
	3						5		
2				5				1	
5			4		6			9	
9			3		7			4	
3		2					8	6	
4	1							9	2
	9							6	
		5	7	1	9	3			

Var olandan sıyrılıp, var etmek istediğine bir kaçışsa aradığın;
hayal kur!

Koştuğun yere ulaştığında hala ulaşmak istediğin yer orası olsun istiyorsan;
plan yap!

Memnun değilsen, hırslın varsa, hedeflerin cesaretini görmeliyse;
gözünü karart!

Ayrıldığın yere gelene hep bir cümle olmalı, öyleyse;
yola çık!

Sen sustukça, içinde bir büyüyen varsa, kanser gibi etrafını sararsa;
ölüme meydan oku!

Başkalarından duydukların, gördüklerin, senin çaren olmuyorsa, sen de;
dene!

Daha önce başarılmadı diye başkaları seni zorlayacağına, sen;
zorla!

İnadına üstüne gelenleri, senin bariz bildiklerini inkâr edenleri;
sorgula!

Arkanda bıraktıklarını onlarda bıraktığın dönüş ümidi için bile olsa;
düşün!

Gidilmeyene giden ol, aradığını bulan ol, canın sıkıldıkça yok ol, bazen, biraz;
gez!

Fark ettiklerin bile yetmesin, baktıkların anlamını yitirsin, hatta sen de;
gör!

Ve tüm olan bitene karşı isyanın olsun, sermayen sanatın olsun, otur da;
çiz!

PIRİ REİS'İN DÜNYA HARİTASI

Miladi: 1513

